

Italijanska avtocestna mreža brez povezave z vzhodom Gorica za zvezo Palmanova - Gorica - Ljubljana, Trst za sodobno povezavo z zaledjem

Ceprav ima Trst periferično zemljepisno lego nasproti Italiji, to se pravi, da stoji v vzhodnem kotu čisto ob meji, se Tržčani zelo zanimajo za izpeljavo oziroma modernizacijo cestne mreže po Italiji. Ni dvoma, da je cestna mreža danes, ko se čedalje več promet razvija po cestah, velike gospodarske važnosti za vsako trgovsko, pomorsko in industrijsko središče.

Ako si nekoliko bližje ogledamo zemljevid bodočih avtomobilskih cest v smislu načrta, ki ga je predložil ministrski predsednik Fanfani v odobri svojih vladnih opazmovalcih, da od osrednje italijanske mreže avtomobilskih cest pešje proti Trstu samsno en krak in da se ta konča v mestu. To pomeni, da manjka povezava iz Trsta čez mejo z jugoslovansko cestno mrežo. Na drugi strani vodi iz Severne Italije v Avstrijo kar dve avtomobilski cesti, in sicer čez Brenner in Trbiž.

Gospodarski krogi v Trstu zlasti pa v Gorici, ki je še slabše s cesto povezana z Jugoslavijo (čez Radrto), se dobro zavedajo tega nedostanka, ki ga je treba v interesu obmejnih gospodarstev vsakega odpraviti. Sicer niso sodobne avtomobilske ceste nič manj važne za Trst kakor za Gorico, saj je Trst kot v prvi vrsti tranzitno pristanišče, morda še bolj odvisen od dobre prometne povezave z zaledjem kakor Gorica. Zato nas ne more čuditi, da je tržaška trgovska zbornica čutila potrebo, da posreduje v tej zadevi in da poskuša pridobiti italijanske in jugoslovanske pristojne organe za ugodno rešitev te

g vprašanja, to je povezave Trsta z naravnim zaledjem z ustreznimi avtomobilskimi cestami. Na sporedu obiska njenega odposlanca v Ljubljani je tudi prav to vprašanje.

Nič manj agilni niso Gorčani. Znan je načrt nekega gorškega strokovnjaka, po katerem naj bi se vključila Gorica na bodočo avtomobilsko cesto Palmanova - Gorica - Col (Hrušica) - Ljubljana. Ta načrt smo obravnavali svoj čas tudi v našem listu. Zato je v Gorici zbudilo toliko večje začudenje sedanji načrt italijanske vlade, na katerem manjka sploh povezava med Palmanovo in Gorico. Jasno je, da bo težko izvesti načrt za povezavo same Gorice z jugoslovansko avtomobilsko cestno mrežo, ako se Gorica ne poveže z ustrežno cesto z Zgornjo Italijo. Od tod najpogostejše prizadevanje gorških gospodarskih krogov, da bi se v tem smislu izpopolnil sedanji načrt italijanske vlade. (Z načrtom se bavi tudi časopis »Trieste«, ki omenja, da bi bila cesta Palmanova - Gorica (čez Col) - Ljubljana dolga okoli 100 kilometrov; vsaka druga varianta bi zvezo podaljšala za 20 kilometrov. Cesta naj bi bila široka 14,5 metra, kakor sedanja, ki veže Palmanovo z Mestrom. Na odseku Palmanova - Gorica bi graditev ceste stala 110 milijonov lir za kilometer).

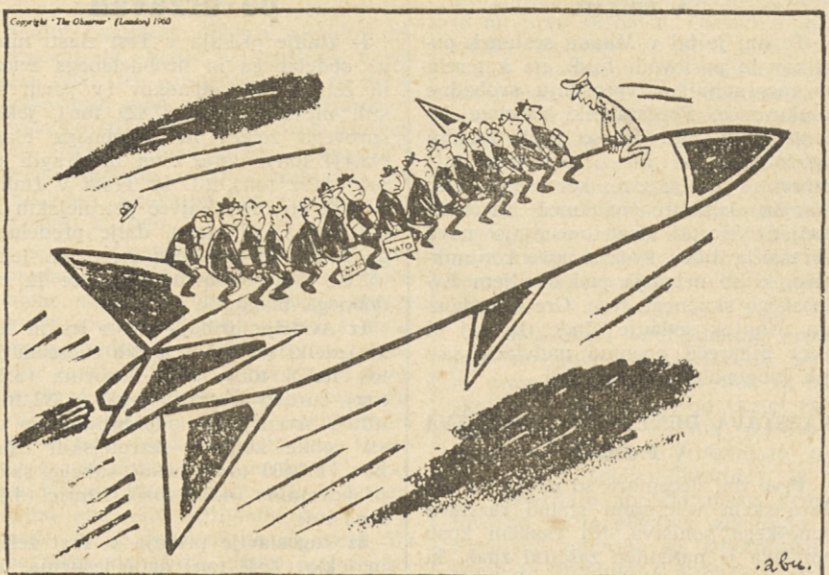
Navezava Trsta in Gorice na jugoslovansko cestno mrežo je z gospodarskega vidika toliko bolj nuja, ker se bo Slovenija v kratkem povezala z Avstrijo z graditvijo predora pod Ljubljano - tako dobi Avstrija novo zvezo z Jadranom; pa tudi Za-

greb bo z novo cesto čez Zagorje povezan z Mariborom.

O desetletnem načrtu za graditev avtomobilskih cest v Italiji, ki ga je predložil Fanfani v odobritev rimski vladi, naj navedemo še naslednje podrobnosti.

Z izvedbo načrta bo izpopolnjena cestna mreža z novimi magistralami in manjšimi cestami. Do leta 1972 bo Italija razpolagala s 6.902 kilometri avtomobilskih cest. V teh desetih letih bo šlo za graditev cest okrog 1150 milijard lir. (To je približno tretjina sredstev, ki jih bodo v ta namen v tem času izdali v Zah. Nemčiji). Prva v načrtu je avtomobilska cesta čez Brenner, po kateri prihajajo v Italijo turisti iz Avstrije, Zah. Nemčije in drugih severnih držav. Popravnice gre čez Brenner po sedanji cesti, ki je ponekod prav nevarna, 6000 vozil na dan.

Načrt je razdeljen na tri dele, in sicer po ločitvi med Severno, Srednjo in Južno Italijo. V Severni Italiji bo leta 1972 1996 km avtomobilskih cest (od tega 951 km odprtilih, to je takšnih, ki jih lahko uporabljajo vsa vozila, ne da bi plačala pristojbine), v Srednji 1284 (od tega 677 km odprtilih), v Južni pa 2328 (od tega 1800 km odprtilih). Dohod na zaprti cesti je dovoljen samo motornim vozilom, ki morajo plačati precej visoko pristojbino, odmerjeno po prevoženih kilometrih. Sestavljajo novega načrta so izračunali, da bo krožilo po Italiji leta 1965 6 milijonov avtomobilov, nato se bo njihovo število večalo v razmerju 600 vozil na leto.

Nekam čudne priprave na božične praznike, ki so v zgodovini krščanstva vselej veljali za praznik mira. »Ali je vseh 15 predstavnikov prisotnih - vprašuje poveljnik. Morda kdo manjka?« Gre za predstavnike držav, ki so članice Atlantske zveze (NATO). Ze delj časa ima javnost vtis, da so se notranje vezi med članicami NATO zrušile; nekatere države, kakor na primer Francija, vlečejo narazen. Na sestanku ministrov NATO, ki je bil prejšnji teden v Parizu, so se posvetovali tudi o tem, kaj naj bi storili, da bi se države NATO bolj povežale med seboj. Mnogo pritožb je proti Franciji, ki sama razvija atomsko orožje in je že pripravila tretjo atomsko bombo. Ameriški general Nordstad, poveljnik čet NATO v Evropi, je prišel na dan s predlogom, da bi se v okviru NATO organiziral nekakšen ožji krog poveljnikov, ki bi razpolagal z atomskim orožjem ali s »strašilno« (proti Rusom in Kitajcem), kakor zdaj pišejo radi zah. listi. Po dosedanjem notranji ureditvi NATO so si Združene ameriške države pridržale pravico, da odločijo, kdaj in kako naj se uporabi atomsko orožje. To pooblastilo naj bi po vsem tem prešlo na vodstvo NATO. Tako naj bi tudi prekinili nadaljevanje dosedanje vojaške politike posameznih večjih držav, ki se oborožujejo z atomskimi bombami in atomskim orožjem na svojo roko. Za člana stalnega vojaškega odbora držav NATO, ki postuje v Washingtonu, in se je prejšnji teden sestal v Parizu pod vodstvom admirala lorda Maunbattena, je bil imenovan nemški general A. Hausinger, generalni inšpektor zahodnonemške vojske »Bundeswehr«. Stopil je na mesto holandskega generala Hasselmana. Zahodni tisk naglašja, da je bilo to storjeno v naglici in da je bil s tem povečan vpliv Zah. Nemčije v NATO. S tem so hoteli tudi izraziti priznanje Zah. Nemčiji za prizadevanje, da bo v letu 1963 postavila na noge 12 lastnih divizij. Med vojno je general Hausinger sodeloval v Hitlerjevem glavnem štabu. Pariški dopisnik »Timesa« hoče poudariti, kako visoko je Zah. Nemčija zlezla v NATO, s tem, da naglašja, da ne more noben italijanski general pričakovati, da bi v NATO zasedel tako visoko mesto kakor Hausinger.

Še o sovjetskem rublju

Ki našemu poročilu o revalutaciji rublja v eni izmed zadnjih števil, naj se dodamo nekaj novih pojasnil, ki jih prinaša pariški list »Le Monde«. Ne gre samo za povečanje vrednosti rublja, novi »težki« rublji, namreč velja 10-krat več kakor dosedanji, temveč tudi za spremembo uradnega tečaja oziroma odnosa novega »težkega« rublja do zlata. Od leta 1950 je bil uradni tečaj rublja 4 rublje za ameriški dolar. Ta tečaj velja do 31. decembra ter se uporablja v zunanji trgovini. Da bi Sovjetska zveza pospešila dotok turistov iz tujine, je leta 1957 uvedla turistični tečaj, ki je bil ugodnejši, in sicer nekoliko višji kakor je veljal za diplomate. Tako so turistom tuje valute plačevali na podlagi tečaja 10 rublje za dolar. Dosedanji rublji, ki ostane v veljavi do 31. decembra 1960, velja 0,222168 grama čistega zlata. Ker se vrednost novega težkega rublja pomnoži desetkrat, bi se morala tudi zlata podlaga dvigniti za toliko, in novi rublji bi moral veljati 2,22168 grama, vendar velja težki rublji samo 0,98742 grama zlata. Po prejšnjem tečaju je bilo treba plačati 4 rublje za 1 dolar; ker se vrednost novega rublja dvigne desetkrat, bi dolar moral veljati 40 kopek težkega rublja, v resnici pa velja v smislu nove uredbe sovjetske vlade 90 kopek.

ZELITA UREDNOST V UPRAVA
GOSPODARSTVA VSEM BRALCEM IN
PRIJATELJEM.

nase enje

Igračke ženejo tovarne

Mislili, da doslej še noben učitelj ni prišel na misel, da bi otroke - razen tistih, ki ne znajo še čitati, - učil zemljepisa z igračkami. Le potrudite se in obrnite igračke narobe. Tam stoji na sredni ali nekje v kotu tiskano prav na drobno: Made in Italy, Made in Germany, Made in England, Made in USA in Made in Japan. Pa tudi Made in Hongkong, kjer se odkril pravzaprav ne na igrački, pač pa na božičnih jaslicah iz plastike, v obliki trikota; stanejo samo 100 lir. Bral sem tudi da bodo v kratkem prodajali na Švedskem, igračke Made in Jugoslavia, ker je neko švedsko podjetje sklenilo z novo tovarno igraček v Izoli »Mehanotemas« pogodbo za dobavo večje količine igraček.

Verjetno ne bomo dočakali, da bi učitelji učili otroke nazorno z igračkami in da bi tako vzgojensko izkoristili silno sugestivno moč, ki jo morajo imeti igračke na otroka in do neke mere tudi na odraslega. Prepustimo to vprašanje šolnikom, ki se na to gotovo bolje razumejo.

Kaj pa pomenijo igračke za gospodarstvo? Kakšna je vloga igraček v gospodinjstvu, vedo najtočneje povedati same matere, ko se približujejo sv. Miklavž, božič, novo leto ali »dedek mraz«. Če pojde tako naprej, bo treba tudi v gospodinskem koledarju, recimo kar v gospodinskem proročnem odpreti posebno postavko za nabavo igraček, kakor na primer že postavljajo statistiki in gospodarstveniki »zabavo« med radne življenjske stroške sodobnega človeka ne gleda na to, h kateremu stanu se prištevajo. Človek ne bi niti pomislil, da želja današnjega otroka po igračkah žene velike tovarne. Pred vojno so bile znane zlasti nemške tovarne in Nürnberg je stovel po vsem svetu kot središče te industrije. Po drugi svetovni vojni so Nemce močno izpodrinili Angleži, ki so si zdaj v tem pogledu priborili svetovno prvenstvo. Lani so izdelali za 36 milijonov funtov (63 milijard lir) igraček, letos jih bo kar za 40 milijonov funtov (70 milijard lir). Samo družba »Liness« ima v tujini kar 25 tovarn; te dni je kupila eno v Franciji in tiste jaslice v Hongkongu je verjetno izdelala prav tovarna te velike angleške družbe.

Sodobna igračka je prava umetnina. Če n. p. helikopter iz pločevine samo podrsnete po kolesih, se na njem prične nenadoma vse gibati; propeler, motor, krmlilo, kolesa itd. Tank v obliki slona je pravo čudo. Ko ga navidez prične streljati iz topa, iz njega se iskre oganj, malha z ušesi, premika oči, zobe, rep, vse se giblje kar na 14 mestih na njem. To je »Made in Japan«. Pravijo, da so Japonci mojstri, a tudi, da brez srčno pobirajo ideje pri drugih. Očitno nečesto zaostati za modo.

Razpravaj, ali je vzgojno dejati otrokom v roke vojne igrače, meče, pištole, puške, topove in tanke, menda še ni zaključena. Zanimivo je vse, kakor da je izkušnja pokazala angleškim inšpektorjem, ki sistematično proučujejo trg igraček po vsem svetu, da so otroci glede igraček pravzaprav konservativni. Bolj gredo v prodajo na primer vojaki v starih uniformah in staromodne puške kakor brzostrrelke in tanki.

Alli ni morda v tem naša sreča, sreča vsega človeštva, če je že bodočnost v rokah mladine? Ko bi mladina res ostala konservativna, potem se povrnemo tudi mi k dragonarjem Radetkega in puškam na eno patro, ki so jih bali od srednjega, namesto da bi se unčevali z atomi.

Okvir jugoslovanske devizne preobrazbe

Začasna carinska tarifa prične veljati 1. januarja

Ceprav se ni bilo objavljeno uradno poročilo o napovedani devizni preobrazbi v Jugoslaviji, se da na podlagi pisane jugoslovanske strokovne literature in tudi izjav samih državnih sklepov o bistvu devizne preobrazbe. Doslej tudi ni bil objavljen datum, ko se bo začela jugoslovanska zunanja trgovina obravnavati na podlagi novega enotnega tečaja; pač na poroča nekje beogradskega časopisa, da prične 1. januarja 1961 veljati nova začasna carinska tarifa za uvoz vseh proizvodov. Jugoslovanski strokovnjaki opozarjajo, da se bo prehod na novi režim izvršil postopoma, da ne bi nagel prehod prizadel jugoslovanskega gospodarstva, zlasti ne industrije.

Prav zaradi pojasnil, ki so jih že dali pristojni jugoslovanski organi in ki vsebujejo razpravo jugoslovanskega strokovnega tiska, se je videlo glavni obrisi preobrazbe deviznega režima. V bodoče bo veljal za obračunavanje v jugoslovanski zunanji trgovini samo en tečaj, in sicer, kakor je izjavil novi član Zveznega izvršnega sveta Zoran Polić v proračunskem odboru Zvezne ljudske skupščine, 750 dinarjev za en ameriški dolar. Po vsem tem bodo o vsi vrstah različnih od držav do države odpravljani.

Odpravljen bo tudi sistem količnikov (koeficientov), s katerim so doslej urejali zunanjo trgovino. Kakor znano so obstajali doslej uvozni in izvozni količniki; z uvoznimi je vlada urejala uvoz v prvi vrsti z namenom, da zavaruje domačo industrijo pred tujo konkurenco, izvozni kolčniki pa so predstavljali pripomoček države, s katerim je ta podprla jugoslovansko industrijo, da je lahko prodajala svoje izdelke po cenah, ki so veljale na zunanji trgih in so pogosto nižje kakor notranje cene v Jugoslaviji; do tega prihaja, ker so proizvodni stroški

jugoslovanske industrije še previsoki. Vlogo količnikov prevzamejo zdaj carine, ki sicer še veljajo za uvoz določene vrste blaga, zlasti surovin. Začasna carinska tarifa se razna po dveh osnovnih načelih, in sicer, da domačo proizvodnjo zavaruje pred tujo konkurenco samo v takšni meri, kolikor je to nujno potrebno; na drugi strani pa po načelu, da se zaradi uvedbe carin ne pretrese sedanja splošna raven cen na domačem trgu. Kadar bodo zahtevale koristi domačega gospodarstva in bo treba na primer zajamčiti zadostno razpoložljivost z vrstami blaga, ki je nujno potrebno za domače gospodarstvo ali za prehrano, bodo uporabili za te vrste blaga izvozne carine, da bi tako preprečili pretiran izvoz tega blaga.

V povojni mednarodni trgovini je prišlo v navado, da skušajo države pospešiti izvoz z različnimi nagradami, ki jih prejemajo izvozniki, in sicer navadno v obliki povračila plačnikov davkov ali kakor pravimo s tujo »refakcij«. Ta sistem podpiranja izvoza je v veljavi tudi v Italiji in zdaj ga bodo uvedli tudi v Jugoslaviji. V krogih jugoslovanskih gospodarstvenikov naglašajo, da bodo v nekaterih primerih, ko bo šlo za izvoz blaga, se ne dovolji razviti jugoslovanske industrije, začasno uporabljali še druga sredstva za podporo domači industriji.

Jugoslovanski gospodarski izvedenci opozarjajo, da je bil dosedanji način jugoslovanske zunanje trgovine začuden in da so ga pristojni organi vedno imeli za takšnega. Potreben je bil v izjemnih razmerah, v katerih se je razvijalo povojno jugoslovansko gospodarstvo. Danes pa je njegov razvoj dosegel takšno raven, da se lahko postopoma odpravijo vsa izjemna sredstva, s katerimi so doslej urejali zunanjo trgovino. Vsa težnja gre za tem, da se posegi države oziroma državne uprave v posle jugoslovanskih podjetij s tujino čim bolj omejujejo in končno popolnoma odpravijo.

Kljub vsem tem spremembam devizne in carinske narave, ki jih bodo v kratkem uvedli v Jugoslaviji, ne bo prišlo do nikakršne spremembe glede samega denarja, le obračunski tečaj v zunanji trgovini bo nov, in sicer enoten. Zanimiva je pri vsem tem okolnost, da ostane po dosedanjih napovedih uradni tečaj dinarja neizpremenjen; po vsem tem tudi zlata podlaga dinarja, oziroma pariteta, ki velja od 1. januarja 1952 ter znaša 2,969,622 miligramov čistega zlata za 1 dinar oziroma 337,583 dinarjev za kg čistega zlata. Po tem uradnem tečaju velja 1 dolar Zdrženih ameriških držav 300 dinarjev in 100 italijanskih lir 48 dinarjev. Takoj po vojni, to je od leta 1945 do 1. januarja 1952 je veljala za dinar pariteta 0,017734 grama zlata za 1 dinar.

Ni verjetno, da bi na notranjem jugoslovanskem trgu prišlo do močnega nihanja cen, ker sloni devizna preobrazba na realni osnovi sedanje položaja na trgu. Prav zato ni niti napoved devizne preobrazbe izvala posebnih motenj na notranjem trgu, razen kratkega »navala« na določene vrste blaga, ki je bil sicer industriji samo dobrodošel, ker je spravil v kupčijo njene proizvode, in se je prav kmalu poleg. Jugoslovanski izvedenci računajo s postopnim vsklajanjem cen, dokler se ne doseže pravilno ravnovesje oziroma pravičen odnos med cenami posameznih vrst blaga.

VTIS ANGLEŠKEGA ODPOSLANSTVA O SODELOVANJU Z RUSI

V London se je vrnilo odposlanstvo 11 angleških inšpektorjev in trgovcev, ki se bavijo z jeklarskimi izdelki in s stroji, s svojega obiska v Sovjetski zvezi. Tam so proučili razne možnosti za poglobitev gospodarskih stikov med obeh državama; nekdo izmed angleških odposlancev je po svojem povratku v London izjavil, da predstavlja sovjetski trg »potencialen zlat rudnik«, toda do njegovega izkoriščanja je pot izredno dolga. Če Rusi zahtevajo, da je treba to pot napraviti, so tudi angleški poslovni krogi pripravljeni nanjo.

Amerika si odpira evropski trg

Amerika si že nekaj let prizadeva, da bi si zagotovila čim večji vpliv na razvoj evropske zunanje trgovine in s tem odprla svojim izdelkom nove možnosti za razpečanje v Evropi. Ta ameriška težnja se je še ojačila, odkar je pričel narasčati primanjkljaj v ameriški plačilni bilanci ter so se zlate rezerve krčile iz leta v leto oziroma od meseca do meseca. Plod te ameriške zunanjetrgovinske politike je sedanja prenosna Organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OECE), tako da je bil omogočen pristop Združenih ameriških držav in Kanade. Sporazum o tej prenosni je bil podpisan pretekli teden v Parizu.

Nova organizacija se bo imenovala Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD (Organization for Economic Cooperation and Development). Dosedanja organizacija OECE bo poslovala še do septembra prihodnjega leta. Število članov se zviša za 2, to je Združene ameriške

države in Kanado ter bo znašalo 20. (Med članicami je tudi Italija, kot pridružen država pa Jugoslavija). Po vsem tem preneha biti OECE evropska mednarodna organizacija ter se njeno področje razširi tudi na Ameriko in Kanado.

Namen prenovljene organizacije je 1. pospeševati gospodarski razvoj in tudi večjo možnost zaposlitve posameznim državam ter zagotoviti njihovo finančno ustaljenost in prispevati k svetovnemu gospodarskemu razvoju; 2. prispevati k zdravemu gospodarskemu razvoju in napredku članov kakor tudi nečlanov; 3. prispevati k razširjenju svetovne trgovine na multilateralni to je večstranski podlagi brez razločevanja (diskriminacije) skladno z mednarodnimi obvezami.

Pri tej prenosni in prehodu od OECE na OECD niso imele posebne besede majhne države. Pravilnik nove organizacije je tako prožen, da se manjše države bojijo, da ne bodo

imele v novi organizaciji dovolj besede. Pri pripravljanih sporazuma sta sodelovali tudi Evropska gospodarska skupnost in Evropsko združenje za svobodno trgovino, vendar kaže, da ni bil dosežen prvotni ameriški namen, da bi se iz OECE napravil most za sodelovanje med obema evropskima gospodarskima skupnostima.

AMERISKI TRGOVINSKI CENTER V LONDONU

Ameriško ministrstvo za trgovino je sklenilo odpreti v Parizu »ameriški center« (U. S. Trade's center), ki ima namen prispevati k povečanju izvoza ameriških izdelkov v Anglijo. To ameriško trgovinsko središče bo propagiralo ameriške izdelke in proizvodne sploh ter poskušalo tako razširiti trg za ameriško blago. Velika Britanija in Kanada predstavljata za Združene ameriške države dva najvažnejša zunanja trga. Poleg predstavnikov drugih ameriških ustanov, bo bo novem središču poslovali tudi predstavniki ameriškega ministrstva za trgovino in ministra za kmetijstvo; med drugimi so »Foreign Service« in Združenje ameriških trgovcev.

Rabljena obleka v svetovni trgovini

Središče v New Yorku - Ameriška oblačila za afriška gola plemena

Waawa, to je »belega človeka, ki je umrl«. Tako so ob koncu vojne imevali preprosti črnski kupci blaga, ki so ga dobivali po zamotanih poteh iz vojaških skladišč. Kolikor več anglo-ameriških vojakov je padlo po italijanskih bojiščih in na frontah v Normanidji, toliko več je bilo na prodaj in po še bolj znižani ceni »Broni Waawa«. Vojna je nehala, a Broni Waawa je ostal kot nov pojem v afriškem blagovanstvu.

Celo civilizacijsko bolj razviti Maroko je uvozil za milijon dolarjev rabljene obleke. V Vzhodni Afriki je politična in misionarska propaganda pohitela z agitacijo, da se morajo črnci, kot državljani oblačiti. Pod vplivom te agitacije že ima mlajši rod starega zamorca, ki nosi samo ozeke pas blaga okoli bokov, za »divjega moža«. Moški najrajši nosijo smokinge, eden večer- ne obleke s širokimi satenski zavijki. Velik uspeh med ženskami v Vzh. Afriki imajo dežni plašči, ki jih nosijo vsak dan kljub temu, da nikdar ne pada dež. Res je pa, da pod plaščem ne nosijo nobenega drugega perila.

V Ugandi so ženske v nilskem okrožju nosile poprej samo figov list - spređaj in zadaj - zdaj pa so se vrle na kupovanje modrokrvnih in hlač. Toda v širokih krogih domačega prebivalstva, ki se ne morejo še otresti starih navad, se ljudje z gnusom odvrčajo od oblačilnih ljudi, ki jih imajo za skrajno pokvarjene.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Gani, hočejo čimprej izbristati tradicionalno plemensko nagoto. Gana je lansko leto podvojila nakup rabljene obleke in porabila 1.680.000 dolarjev za Broni Waawa, največ iz ZDA. Vseafriška ženska zveza ima v svojem programu kot glavno točko boj proti nagoti. Kot državna organizacija Gane je razdelila nekaj tisoč oblek brezplačno med naga plemena.

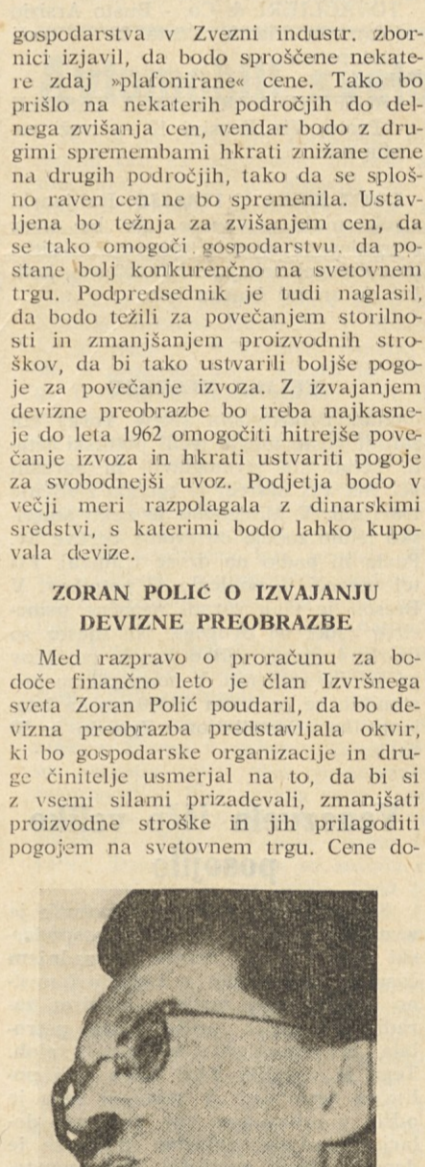
Celo civilizacijsko bolj razviti Maroko je uvozil za milijon dolarjev rabljene obleke. V Vzhodni Afriki je politična in misionarska propaganda pohitela z agitacijo, da se morajo črnci, kot državljani oblačiti. Pod vplivom te agitacije že ima mlajši rod starega zamorca, ki nosi samo ozeke pas blaga okoli bokov, za »divjega moža«. Moški najrajši nosijo smokinge, eden večer- ne obleke s širokimi satenski zavijki. Velik uspeh med ženskami v Vzh. Afriki imajo dežni plašči, ki jih nosijo vsak dan kljub temu, da nikdar ne pada dež. Res je pa, da pod plaščem ne nosijo nobenega drugega perila.

V Ugandi so ženske v nilskem okrožju nosile poprej samo figov list - spređaj in zadaj - zdaj pa so se vrle na kupovanje modrokrvnih in hlač. Toda v širokih krogih domačega prebivalstva, ki se ne morejo še otresti starih navad, se ljudje z gnusom odvrčajo od oblačilnih ljudi, ki jih imajo za skrajno pokvarjene.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zoran Polić, novi član Zveznega izvršnega sveta

Devizne preobrazbe

Zoran Polić, novi član Zveznega izvršnega sveta

mače proizvodnje bo treba prilagoditi ravni, ki bo omogočala razpečanje jugoslovanskih proizvodov in njihovo konkurenco na svetovnem trgu. Z namenom, da pospeši izvoz bo država davčno manj obremenjevala podjetja. Sistem uvoznih carin bo razširjen tudi na potrošino in reprodukcijsko blago, fiskalne carine pa bodo vpeljene samo na uvoz luksuznih predmetov. Ze v prvem obdobju izvajanja devizne preobrazbe bo sproščen uvoz določenih proizvodov, v večji meri pa bodo carine obremenjevale le tisto kakovostno blago, ki se doma izdeluje v zadostnih količinah.

POCENITEV KAVE V JUGOSLAVIJI

Tanjug poroča, da se bo cena kave vrst Rio in Minas znižala v trgovini na drobno od 1900 na 1600 dinarjev, Santos pa od 2100 na 1700. Po vseh iz zveznega tajništva za blagovni promet so namreč po znižanju uvoznega količnika dani pogoji za pocenitev kave omenjenih vrst. Uvozna podjetja bodo svojim kupcem lahko prodajala kavo Rio in Minas po 1350, Santos pa po 1450 dinarjev, franco kupčevca razprodajna postaja. Zato bodo cene v prodaji na drobno lahko znižane.

Tuji dopisniki o Italiji

»Europeo« je vprašal rimske dopisnike nekaterih velikih evropskih listov, kaj menijo o Italiji. List je iz razgovora z njimi povzel nekatera najbolj značilna mesta.

Ninetta Tucker iz Manchester, ki živi v Rimu že 15 let in dopisuje Observerju, Economistu in Manchester Guardianu, je odgovorila: »Ne verjamem, da je izbrala za svoje delovno področje katerokoli drugo državo.«

Agne Hamrin, dopisnik švedskega lista »Dagens Nyheter«, ki živi v Italiji od leta 1939: »Prej vas bo sprejel papež, kakor katerikoli italijanski državni podtajnik.«

Jean d'Hospital, dopisnik pariškega lista Le Monde od leta 1945: »V Rimu sta res važni dve stvari: papež in Togliatti.«

Gustav Gocke, dopisnik švedskega Zeitung v Muenchen: »Za Nemce je v Italiji važnejši etruščanski grob, kakor vladna kriza.«

Leo J. Wollemborg, dopisnik lista Washington Post: »Italijanska politika je za tuje bralce ena izmed manj zanimivih reči.«

Trst ni trgovsko privlačno mesto?

Guglielmo Tagliacarne, profesor statistike in predsednik Italijanskega združenja za proučevanje tržišč, je objavil nedolgo tega zanimivo razpravo o večji ali manjši trgovski privlačnosti pomembnejših italijanskih mest.

Privlačnost nekega mesta ali središča ni težko opaziti. Za vsakdanje preprosto opazovanje nam pokaže, da imamo mesta, ki razpolagajo z različno in kompleksno organizacijo, z ustreznim brezhibnim delovanjem. Taka središča se ločijo od drugih že na prvi pogled. Značilnost te je veliko število prodajal in veleblagovnic, ne manjajo modne in luksuzne trgovine vsake vrste, posebej pa ločimo v njih specializirane poslovalnice in prodajalnice. Nič čudnega torej, da središča s tako trgovsko mrežo in organizacijo postajajo vedno bolj privlačna. Iz bolj ali manj oddaljenih sosednjih krajev dotekajo v taka središča kupci, ki ne segajo po vsakdanjih potrošnih artiklih, ampak kupujejo proizvode večje vrednosti, kjer imajo možnost velike izbire in ogleda številnih prodajal.

Pri ugotavljanju trgovske privlačnosti so izvedenci najprej označili središča in določili meje površin, iz katerih dotekajo kupci v središča. Za kupce potrošnike se imajo tisti, ki kupujejo proizvode trajne ali dolgotrajne uporabe. V ta namen je bilo treba seči po statističnih podatkih demografskega, gospodarskega in trgovskega značaja posameznih površin. Za vsako tako površino so nato sestavili indeks ali "stržno kvoto", določena ozemlja v razmerju z drugimi omejenimi površinami. Pri tem nelahkem delu so prišli v poštev podatki o prebivalstvu, o številu prodajal, javnih lokalov, bančnih okenc, o višini davkov, številu in vrsti prometnih sredstev, če je kraj sedež univerze, o številu in važnosti javnih uradov in podobno.

Vsak izmed navedenih elementov se je moral posebej obdelati in ocenjevati. Vemo n. pr., da število prebivalstva ima različno važnost, če ga presojamo s stališča njegove koncentracije. Važnost števila trgovskih podjetij in prodajal raste ali pada, če te trgovine podrobneje razčlenimo. Čim večje število trgovin v nekoli-nialnim blagom in javninami je važen faktor pri določevanju privlačnosti. Negativno vpliva pojav številnih malih trgovin skromne vrednosti, z redko in revno klientelo in omejenimi prodajami.

Gospodarska vrednost nekega mesta in njegova trgovska privlačnost se izražata v številu veleblagovnic, v prodajalnicah z enotno ceno (prezzo unico) in v specializirani trgovini.

Na osnovi teh in drugih podatkov je profesor Tagliacarne označil 219 trgovsko privlačnih središč in ustreznih gravitacijskih omejenosti za vsa država. Veliko dragocenih podatkov so dale trgovske zbornice 92 italijanskih pokrajin. Posebne vprašalne pole pa so bile razdeljene ljudem, ki so gledali na svoj položaj z lahko odgovorili na postavljena vprašanja, kot so občinski tajniki, občinski zdravniki, učitelji, trgovci in drugi. Važni činitelji pri ugotavljanju trgovske privlačnosti so bili še bližina do nekega kraja, ustreznost vozni redi, ugodne cene, možnost izbire, boljša posredstva, priljubljenost do dela itd.

Prebivalstvo so še ločili po spolu in starosti, številu družin in stanovanj ter ga razdelili po poklicu, ravni dohodka, potrošnji in višini raznih davkov, kot pristopili k določevanju trgovske privlačnosti za vsako izbrano središče. Izračunali so indeks, ki naj bi pokazal splošno gospodarsko vrednost središča oz. tržno kvoto za vsako ozemlje.

Od 219 zajetih središč (Italija = 100) predstavlja prvih 20 54% (leta 1958) tržnih kvot cele Italije in so zato najvažnejša. Na 1. mestu je Milan z 10,53%, sledijo po vrsti Rim z 8,74%, Neapelj 4,87, Turin 4,50 in Genova z 3,22%, na 7. mestu je Bolo-

gna (2,34%), na devetem Palermo (1,93%), na 13. mestu je Padova z 1,38%, na 14. mestu so Benetke (1,37%), na 15. mestu Videm (1,19%), na 18. mestu je Ferrara z 1,03%, na devetnajstem mestu je TRST z 0,95% in na 20. mestu je Cagliari z 0,89% trgovinske privlačnosti.

Nekaj čez 10% vseh mest predstavljajo nad polovico trgovinske privlačnosti celotnega državnega ozemlja.

Ob koncu naj omenim še, da je v zvezi z gornjimi podatki prof. Tagliacarne Združenje italijanskih trgovskih zbornic izdalo Trgovsko kartografijo (Carta Commerciale d'Italia), ki je bogata s podatki in komentarji za posamezne pokrajine.

(Res je, Trst ne more privlačiti kupcev z italijanskega področja, ker je njegova zemljepisna lega povsem obrobna, gledano z Apeninskega polotoka; toda z druge strani je Trst še danes privlačno trgovsko središče za trgovino na drobno za njegovo naravno zaledje, čeprav je bilo mesto za mirovno pogodbo odrezano od njega. Jugoslovanci še vedno radi kupujejo v Trstu, kamor jim je bil dostop olajšan z raznimi omejenimi olajšavami. Prip. uredništva)

V Trenti, prav bližje gorske ceste čez Vrščic, so postavili slovenski planinci spomenik dr. Kugyju, vnetemu tržaškemu planincu, ki je s čudovito toplotno opisal Julijske Alpe. Pogled na spomenik z Jalovcem v ozadju (2643 m)

Jetika v Sloveniji ukročena

Pred devetimi leti so začeli v Sloveniji množično obvezno fluorografiranje vsega slovenskega prebivalstva, to je rentgensko pregledovanje pljuč glede morebitnih tuberkuloznih obolenj. V nekaj letih so posebne avtomobilne laboratorije za tuberkulozo na Golniku s posebnimi aparati za fluorografiranje prekrizale vslo Slovenijo po dolgem in počez. Vse osebe pri katerih so odkrili tuberkulozno obolenja so brezplačno zdravili v protituberkuloznih dispanzerjih ali pa v sanatorijih: za Gorško v znanem sezamskem sanatoriju, težje primere, kjer so bili potrebni zamotanejši kirurški posegi, pa na Golniku. Zanimiva je pri tem ugotovitev, da so prav na Primorskem, na sončnem Gorškem, kjer bi morale biti po starem pojmovanju ugodnejše podnebne prilike, ugotovili večje razširjanje tuberkuloznih obolenj kot drugod po Sloveniji. Verjetno so to posledice zanemarjanja preventivne zdravniške službe pod Italijo in pa predvsem slabših prehranjevalnih razmer. Po potrebi se še izvajajo množični pregledi. Vsak bolnik se mora podvržati zdravljenju. Solska mlačina vsega stopenja od najnižje do najvišje je podvržena vsakotletnim pregledom, učno osebo in u-sluzbenci v gostinstkih in drugih obratih, ki imajo opravka z občinovinom morajo biti pregledani, da ne bi širili bolezni. Tuberkuloza v Sloveniji je ukročena, ni pa še izkoreninjena in bo treba še vztrajnih naporov, da ne bo več zahtevala novih žrti. Mladi zdravniki dr. Bojan Fortič je objavil v knjigi rezultate fluorografije 998 tisoč 134 prebivalcev Slovenije v letih 1951-1956.

VEDNO VEČ TRGOVCEV IN BAROV. Osrednji zavod za statistiko je te dni objavil zanimive podatke o številu trgovcev v Italiji ob koncu lanskega leta. Tedaj je bilo v Italiji 1.218.292 trgovskih obrtnic, to je za 1,9% več kakor 31. decembra 1958. V primeri s prejšnjim letom se je zlasti povečalo število trgovcev na drobno, medtem ko je število obrtnic za trgovino na debelo in za kramarje ostalo skoraj neizpremenjeno. Trgovcev na debelo je bilo konec leta 1959 103.075, kramarjev pa 307.375. Število barov in drugih lokalov se je v enem letu dvignilo od 244.504 na 249.592, število trafik od 51.261 na 52.616, število lekarn od 10.963 na 11.153, število gostinskih obratov pa od 29.857 na 31.131.

TOVARNO PAPIRJA V STIVANU BODO POVEČALI

Ministrstvo za državno zakladnico je te dni odobrilo sklep, da se družbi «Cartiera del Timavo» (papirnica v Stivanu) podeli posojilo 34 milijarde lir iz Rotacijskega sklada. Znesek predstavlja nekako polovico stroškov za povečanje tovarne papirja. Poleg gradbenih del je predviden tudi nakup novega stroja, ki bo proizvajal 600 m papirja na minuto, in nakup več manjših dopolnilnih strojev. Proizvodnja papirne tovarne se vsa že vnaprej prodaja. Od proizvodnje papirja ostajajo neizkoriščeni razni odpadki, ki jih bo sčasoma prevzela nova tovarna lepenskega papirja, ki jo bodo postavili v bližini sedanje Stivanu. V načrtu je tudi izgradnja nove tovarne za družbo Cellulosa Venezia Giulia S.p.A. V tej tovarni bi pripravljali domačo hlodovino za papirnico, tako da bi se zmanjšal uvoz te surovine iz tujine.

DRUGI HIDROENERGETSKI IZVOR ELEKTRIČNE ENERGIJE, KI GA JE TREBA ZGRADITI NA TEM PODROČJU, BO HIDROCENTRALA »RIJEKA«.

Drugi hidroenergetski izvor električne energije, ki ga je treba zgraditi na tem področju, bo hidrocentrala »Riječina«. Ta bo izkoriščala vode Rječine in bo sestavljena iz dveh stopnic, kakor jih imenujejo strokovnjaki. Gornjo stopnico bo predstavljal hidrocentrala »Riječina«, spodnjo pa hidrocentrala »Rijeka«. Zazdaj je po investicijskem načrtu odobrena izgradnja le spodnje stopnice, to je hidrocentrala »Rijeka«. Zbiralni bazen »HE Riječina« (Valiči) bo tvoril gravitacijski izvor električne energije, ki bo 134 metrov dolg in 44 metrov visok in bo zadrževal 640.000 kub. metrov vode. Iz tega bazena bo voda tekla po 3200 m dolgem dovodnem predoru do vodne shrambe; odtod se bo spuščala na turbine in strojnem obratu. Ta obrat bo v prostori današnje termoelektrarne na Reki. Letna proizvodnja bo znašala 150 milijonov kilovatinih ur električne energije. Med obsežnimi preiskovalnimi deli so doslej dokončali dohodne ceste k deloviščem in napeljavale za dobavo električne energije na delovišča. Glavni predor skozi gorje je že razrajen in kmalu se bo začela gradnja tlačnega predora. Hidroelektrarno »Rijeka« bodo spustili v pogon konec leta 1962.

120 RAJFAJZNOVK NA GRADISCANSKEM

Kot piše »Hrvatske novine«, glasilo gradiščanskih Hrvatov ima od 320 občin na Gradiščanskem 120 svoje rajfajzovke (kmečke posojilnice). To pomeni, da imajo gradiščanski Hrvati skupno z drugimi narodnostmi zelo razvito kreditno združništvo. Čeprav je število članov (kar 27.616) precejšnje, niso z njim zadovoljni in pravijo, da bi moralo biti dosti večje. Vlog so imeli 1. 1958 110.03 milijona šilingov, posojilo so dali za 56,50 milijonov.

AMERISKI NARODNI DOHODEK V SEPTEMBRU

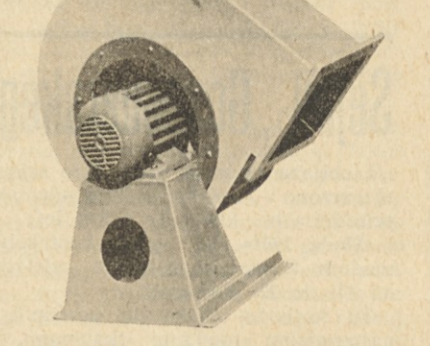
Po uradnih podatkih ameriškega ministrstva za trgovino je narodni dohodek v septembru dosegel raven 408 milijard dolarjev v razmerju za vse leto ter je bil za 6% večji kakor v istem mesecu lanskega leta.

„Poligalant“ tovarna izdelkov iz plastičnih mas

Njeni umetni zobje „Polident“ v uporabi po vsej Jugoslaviji

V Volčji dragi na Vipavskem posestvu od l. 1957 podjetje »Poligalant«, ki se ukvarja s predelavo umetnih smol (plastičnih mas) v najrazličnejše končne izdelke. Začetek podjetja je bil prav skromen. Osnovnih in obratnih sredstev je bilo prav malo, svojih prostorov pa podjetje sploh ni imelo. Dobri volji delavskega kolektiva je treba pripisati vzpon podjetja, ki zaposluje danes že 110 ljudi (povečini delavci) in prodaja svoje izdelke po vsej Jugoslaviji. Podjetje so bili potrebni stroji, prostori za pisarne, delavnice in skladišča; vse to so v tem razmeroma kratkem času spravili pod streho z velikim požrtvovanjem.

V delavnah »Poligalanta« proizvajajo mnogovrstne izdelke iz plastične mase, od drobnih prevlek za radijske cevke do čolnov od skatel za razne uporabe do dežnih plaščev. V posebnem oddelku proizvajajo izdelke iz PVC (polivinilklorida), ki jim ga dobavljajo jugoslovanske kemične tovarne. Iz te plastike izdelujejo ventilacijske naprave za laboratorije in sploh za prostore, v katerih se ustvarjajo nadležni in škodljivi plini. Zmogljivost ventilacijskih naprav je lahko zelo različna: od manjše naprave, ki lahko zamenja 200 kub. metrov zraka v eni uri pa do največje, ki zmore 10.000 kub. metrov na uro. Iz polivinilklorida izdelujejo v tem oddelku še vrsto drugih proizvodov, tako na primer centrifugalne črpalke, razne ventile, sifone, vodotislilne naprave, itd. S posebnim postopkom ob uporabi visokotlačnega zraka in acetalina tudi oblagajo s PVC steno hladilnikov, kadi in podobnih posod, da postanejo odporne proti kislinam.

Ventilacijska naprava iz polivinilklorida, izdelek »Poligalanta«

Za proizvodnjo drobnih izdelkov iz plastičnih mas razpolaga podjetje z vrsto injektorjev, s katerimi lahko z enostavno zamenjavo matric pridobivajo vrsto izdelkov poljubnih oblik in mer. Za te predmete, ki so namenjeni različnim uporabam pridejo v poštev poleg polivinilklorida še druge umetne smole, na primer polistiroli, poliamidi, acetatna celuloza, itd. Poseben stroj za vgrajeno stiskalnico uporabljajo za izdelovanje raznih skatel iz domačega barvanega polivinila. Takšni izdelki niso dragi.

Zanimiv je tudi postopek za izdelavo preskrbel pravi tabulacijski tiskarski stroj. V načrtu ima podjetje nabavo še drugega večjega stroja za proizvodnjo plastične cevi za vrečke all za druge izdelke, ki jih je na jugoslovanskem trgu še premalo.

Podjetje »Poligalant« vzdržuje žive poslovne stike s tujino. Domača bažična kemična industrija že dobavlja vrsto surovin, vendar mora »Poligalant« nekatere posebne plastične snovi še uvažati. Poleg tega je deloma še navezano na tujino tudi glede nabave nekaterih posebnih strojev, ki jih Jugoslovija še ne proizvaja. Med večjimi stroji, ki se obratujejo, so nskaktere uvozili iz Zah. Nemčije, povečini pa uporabljajo stroje italijanskega izvora. Italijanske tovarne si prizadevajo, da bi poleg strojev začele dobavljati »Poligalantu« tudi surovine, tako da bi izpodrinile angleške dobavitelje. Prevladal bo pač tisti, ki bo »Poligalantu« postavil najboljše pogoje.

Podjetje ima namen v prihodnje še znatno povečati proizvodnjo. V ta namen vodi sedaj pogajanja z neko italijansko tovarno za dobavo nekaj novih strojev in za usposabljanje potrebnega delavskega kadra. V načrtu je, da se vrednost brutoprometa dvig-

Ne nafte ne premoaga leta 2000?

Po trditvi ameriškega gospodarstvenika W. Putmana naj bi ob začetku prihodnjega tisočletja ostali brez nafte in premoaga. Putman se opira v svoji trditvi na to, da se bo v prihodnjih desetletjih čedalje bolj uporabljala električna energija, da se bo verjetno še naprej dvigala življenjska raven in da se bo verjetno še nadalje večalo število prebivalstva. Ameriški znanstvenik uvaja nov tehnični izraz, nov znak za mero v merjenju elektrike, ki se imenuje Q; ta Q potrebuje 34 milijard ton premoaga. Putman je ocenil, da bo Zemlja porabila okoli 72 Q (v vsej naši dobi od K. r. smo porabili samo 13 Q do današnjih dni). Zaloga nafte in premoaga ter zemeljskega plina se hitro izčrpuje. Njegov zaključek bi bil tale: Ne bo dolgo trajalo, ko bomo izčrpali vse naše zaloge. V 40 letih bodo vrelci nafte suhi, v 65 letih bodo premoagovniki zveali prazni. Človeštvo se bo moralo zateči k atomski energiji. (Kot je nastanek nafte nerazsvetljen, tako tavamo v temi glede obstojčih količin nafte. Nekateri angleški astronomi zastopajo mišljenje, da morajo biti v osrčju Zemlje še neznansko velike količine nafte, ki jih Zemlja še ni iztisnila na površino. Op. ur.) Putmanova »Energy in the future« je povzročila velik hrup v ameriških znanstvenih krogih, vker osti pobijajo njene zaključke. Najdejo se gospodarstveniki, ki se sprašujejo, ali ni morda človeštvo že pognalo vse svoje prihranke v energetskih virih.

DVIGANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV V ITALIJI

Življenjski stroški so bili letos v septembru 69-krat večji kakor pred vojno leta 1938. V primerjavi s stroški lanskega septembra so se letošnji povišali, saj je lani življenje stalo okoli 67-krat več kakor pred vojno. To nam pove italijanska statistika z navajanjem tako imenovanega življenjskega indeksa. Če je ta leta 1938 znašal 100, je letošnjega septembra dosegel 6851, lanskega septembra pa 6672. Povišale so se vse glavne postavke v primeri z lanskim letom, kakor prehrana od 7.456 na 7.518, oblačilo od 4.649 na 6.617, stanovanje za 4.821 na 5.557, stroški za kurjavo in razsvetljavo so se skčrili od 4.120 na 4.114; razni stroški so se povišali od 6.343 na 6.656. Kakor je znano, se namemnine po starih pogodbah zvišajo vsako leto za 20%

KOLIKO STANE PREHRANA V MILANU

Francesco Magri (Corriere della Sera) je na podlagi statističnih podatkov izračunal, da je prehrana odraslega človeka (nabava živil) meseca novembra stala v Milanu 19.517 lir na mesec (oktobra 19.359), podražila se je torej za 158 lir. Lani je nabava živil stala meseca novembra 19.717 (oktobra 19.565 lir). Ako postavimo predvojne cene leta 1938 na 100, je znašal letos indeks v novembru 7807 (oktobra 7743), kar pomeni, da je prehrana letos približno 78-krat dražja kakor leta 1938.

Letošnjega novembra so bile cene približno tele: (za kg v lirah): kruh 140, riž Vialone 220, testenine 200, bela moka 150, koruzna 100, maslo 1100, mleko 85, oljčno olje 660, mast 400, trd sir 1100, mehakar sir 900, goveje meso 1650, ribe 800, jajca 40, prekajano meso 1400, drobovine 1400, sadje 125, zelenjava 125, vino 145, kis 100, paradižnikova krompir, 350, sladkor 200, kava 2800.

Zakaj mezdna gibanja

Statistični podatki o gibanju življenjskih stroškov niso nikakor v skladu z dejanskim življenjem, kakor ga odkrivajo razne stavke in mezdna gibanja po vsej Italiji. Te stavke so očitno izraz nezadovoljstva, katerega razlogov pa ni vedno lahko ugotoviti. Prav gotovo da so ta mezdna gibanja v veliki meri posledica nepravilno razdeljenega bogastva v državi, ki se je v povojnih letih nedvomno povečalo. Mnogi gospodarstveniki kritizirajo doseženi način ugotavljanja življenjskih stroškov, češ da ta sistem ne upošteva mnogih zahtev, ki jih ima sodobni delavec

Kako živijo ljudje po svetu

so ostale neizpremenjene. Približno enako stane nabava živil za odraslega človeka tudi v Trstu.

CENE ŽIVIL V TRSTU

Navajamo nekaj podatkov (na podlagi statistike tržaške trgovske zbornice) o cenah živil v Trstu za mesec oktober. Iz teh se vidi, da ni posebnih sprememb v primeri s cenami, ki so veljale povprečno za vse lansko leto: kruh je moko »00« 140 (140), testenine 168 (167), riž navaden 134 (133), moka pšenična »00« 125 (126), koruzna moka 78 (78), fižol navaden 153 (lani 149), sladkor 209 (250), kava Santos 2200 (2205), vino 10 stop. 165 (192), oljčno olje 567 (544), semensko olje 403 (405), maslo 1169 (1186), mast 331 (354), salama 1706 (1717), gnat 2675 (2677), telečje meso 1771 (1677), goveje meso 1263 (1184), svinjsko meso 102 (9,2), konjsko meso 880 (880), sir za ribar je 1.355 (1.305), ovčji sir 1070 (1072), mleko v steklenicah 82 (72), sveža jajca 40 (32).

CENE ŽIVILOM NA DROBNO V JUGOSLAVIJI

Po podatkih Zveznega statističnega zavoda v Beogradu so bile cene živil na drobno, dne 6. decembra naslednje: krompir v Beogradu 30 dinarjev, v Sabcu 20, v Zagrebu 30, na Reki 23, v Splitu 23, v Ljubljani 18, v Mariboru 17, v Celju 18, v Novem mestu 17, v Novi Gorici 19, v Mostaru 26 in v Titogradu 20; fižol v Beogradu 100, v Sabcu 20, v Zagrebu 90, na Reki 120, v Splitu 90, v Ljubljani 140, v Mariboru 110, v Celju 115, v Novem mestu 90, v Novi Gorici 120, v Mostaru 85, v Skopju 100 in v Titogradu 110; zelje (kapusi) v Beogradu 15, v Sabcu 10, v Novem Sadu 10, v Zagrebu 18, na Reki 20, v Splitu 25, v Ljubljani 20, v Mariboru 15, v Celju 18, v Novem mestu 17, v Novi Gorici 19, v Sarajevu 15, v Mostaru 20, v Skopju 10, v Titogradu 18; jabolka Beograd 100, Sabac 80, Novi Sad 80, Zagreb 80, Reka 100, Split 100, Ljubljana 60, Maribor 50, Celje 66, Novo mesto 65, N. Gorica 75, Sarajevo 100, Mostar 100, Skopje 80, Titograd

Življenje v nekaterih prestolnicah

Mesto	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
New York	21.000	175	219	3.150	54.250	7.613	*2.275.000
Montreal	14.875	263	263	2.800	71.750	3.238	1.662.500
Buenos Aires	12.250	146	204	788	38.500	4.113	1.225.000
Pariz	11.375	146	576	1.838	56.000	3.063	1.312.500
Zeneva	9.625	146	292	2.975	45.500	1.313	1.085.000
Rim	9.625	233	459	2.100	38.500	3.150	962.500
Kairo	9.625	190	336	2.013	28.000	—	1.050.000
Bruselj	9.625	153	408	1.838	52.500	3.938	1.050.000
Melbourne	9.625	219	248	1.663	47.250	2.975	1.155.000
London	8.750	357	268	1.838	38.500	3.150	1.312.500
Düsseldorf	8.750	248	401	1.750	47.350	3.063	1.347.500
New Delhi	7.875	204	394	2.363	36.750	1.838	700.000
Tokyo	7.875	73	292	2.538	28.000	4.113	1.050.000
Dunaj	7.875	146	328	1.838	38.500	2.538	1.173.500
Carigrad	7.875	66	252	1.225	28.000	1.313	1.085.000
Amsterdam	7.000	161	336	1.750	42.000	2.363	393.750
Lisbona	7.000	88	452	1.138	42.000	3.150	700.000
Atene	6.125	124	408	1.575	33.250	1.138	735.000
Madrid	5.250	58	474	1.138	29.750	1.138	525.000

Iz preglednice je razvidno, da je Madrid eno izmed najcenejših mest v vsakem pogledu. Tudi cigarete so v Madridu najcenejše. Te so poceni tudi v Carigradu in na Japonskem. Prehrana je najdražja v New Yorku, najcenejša pa v Buenos Airesu, kjer je mnogo mesa. Oblika je najdražja v Kanadi (v Montrealu), nato v Parizu

AMERIKA KUPUJE MANJ EVROPSKIH AVTOMOBILOV

Iz New Yorka poročajo, da je Amerika v prvih 9 mesecih 1960 kupila za 14% manj tujih avtomobilov kakor lansko leto v tem času. V prvih devetih mesecih letos so Združene ameriške države uvozile iz tujine 397.000 vozil. Nakup tujih vozil se je skčril predvsem, ker so Američani sami pričeli graditi manjša vozila, tako imenovana »compact cars«. Francoska tovarna Renault je prodala Ameriki 54.000 vozil, lani v istem času 65.000 in britanski Ford 21.000 (lani 33.000). Nemška tovarna Volkswagena računata, da bo kljub vsemu prodala v Ameriki 30% več svojih vozil kakor lansko leto. Upadel je tudi uvoz Fiatovih avtomobilov v Ameriko. Tovarna »Fiat« je svoj čas dala zgraditi posebno ladjo za prevažanje svojih avtomobilov, a zdaj njema ladja pravega dela. Zato se je Fiat vrgl boljš na domači trg.

SERVISNE POSTAJE »TOMOS«

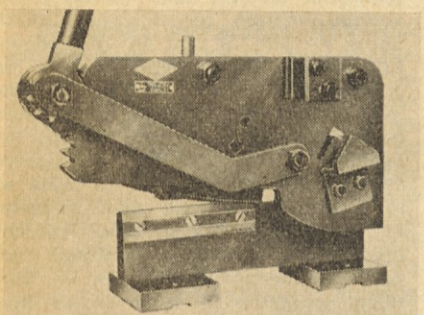
V Beogradu so te dni odprli servisno postajo za vsa vozila, ki jih proizvaja tovarna TOMOS v Kopru. Na postaji so naprave za običajno vzdrževanje vozil, skladišče nadomestnih delov, itd. Postaja je stala 65 milijonov dinarjev. Eno takšno postajo ima TOMOS že v Ljubljani in v Kopru, prihodnje leto pa bo postavil podobne postaje v Zagrebu, Sarajevu in Skopju.

Stroji in orodje tovarne „Tehtnica“

Znano ljubljansko podjetje »Tehtnica« (Karlovška cesta št. 2) ne popravlja in izdeluje samo tehtnice, pač pa se je že tako razvil, da lahko izdeluje raznovrstne stroje in orodje, ki ga uporabljajo industrijska podjetja v Jugoslaviji; tako, primorje iz najboljših vrst litin, nožne stiskalnice (preše), podajne aparate za avtomatizacijo do 50 ton s priključkom na osi ali z raktorjem; vrtnice stroje do 15 mm, centrifuge. Najnovejši izdelek podjetja pa so škarje za rezanje kovin.

Strokovnjaki »Metalke« v Ljubljani cenijo, da potrebujejo v Jugoslaviji okoli 100 takšnih škarj za rezanje kovin, ki stanejo 400.000-500.000 deviznih dinarjev. Škarje, ki jih izdeluje »Tehtnica« so na takšni višini, da jih poslej ne bo treba več uvažati iz tujine.

Škarje za rezanje kovin so bile izdelane po zamisli domačega strokovnjaka Lupinca Janca, ki je po rodu iz Trsta, in so tako izpopolnjene,

Škarje za rezanje kovin, izdelek tovarne »Tehtnica«. Rezine sposobnosti škarj: 1. Ploščevina do 7 mm; 2. Ktni profil 50x50x6 mm; 3. Ploščati profil 70x70 mm; 4. Kvadratni profil 16 mm; 5. Okrogli profil 16 mm

da lahko konkurirajo uvoženim škarjam. Prednost tega izdelka podjetja »Tehtnica« je v tem, da je na čim manjši površini čim več strižnih elementov. Dosegle priznane tovrstne škarje so imele dve pregibni plošči in eno minico. Elementi za rezanje so bili pri škarjah porazdeljeni tako, da je bilo na prvi pregibni plošči eno rezilo, na drugi pa dve rezila. Izločane nove domače škarje se razlikujejo od uvoženih še v tem, da se vsa rezila prenašajo z druge pregibne plošče. Zato odpadke prenos na prvo pregibno ploščo, in sicer z dodatnim izkoriščanjem vmesnega prostora in vstavitvijo novega rezilnega elementa, in to za dva različna profila. Pri novih škarjah so 4 rezila na eni plošči tako nastavljena, da lahko režejo pet različnih profilov.

Za nov izdelek se zanimajo ključavničarska in gradbena podjetja ter montažne in remontne delavnice po vsej državi. Zasluga za izdelavo tako praktičnega orodja gre tudi jeklarni v Ravnah, ki je dobavila za izdelavo škarj prvovrstno jeklo. Prav zaradi

Še več vozil „TAM“ v letu 1961

Proti koncu novembra je bilo v Tovarni avtomobilov Maribor izredno zasedanje delavskega sveta, na katerem so sprejeli proizvodni načrt za leto 1961. Po tem načrtu naj bi tovarna v letu 1961 izdelala 3100 vozil, od tega manjše stvelo vozil znamke »Pionir«, več pa vozil »TAM 4500«. Medtem ko bo pri vozilih »Pionir« tovarna izdelala v glavnem kamione, prekucenice in avtomobse, bo izbor vozil »TAM 4500« v letu 1961 znatno širši; saj je predvideno da bo tovarna avtomobilov Maribor izdelala blizu 2000 kamionov »TAM 4500«, večjo količino prekucenikov »TAM 4500 K in DK«, gasilska vozila »TAM 4500 G in DG«, vozila za odvoz smeti »TAM 4500 SM«, vozila za polivanje tu-

Standardni izdelek Tovarne avtomobilov v Mariboru — tovorno vozilo »TAM 4500« (zmogljivost 4,5 tone, Dieslov motor z zračnim ohlajevanjem).

Iz morja revolucija v človeški prehrani

Ribiči bodo ribe pasli...

Unesco ustanovi v Parizu meddržavno oceanografsko komisijo za skupno proučevanje oceanov. Znanstveniki vseh pomembnejših držav na svetu se že pripravljajo na proučevanje Indijskega oceana, ki je bil precej pozabljen. V štirih letih bodo križarile po njem raziskovalne ladje iz ZDA, ZSSR, Anglije, Japonske, Avstralije, Indije, Francije in drugih držav.

Oceani predstavljajo v pravem pomenu besede deviško neodkrito, bogato zemljo, kot je bil v Ameriki Wild West (divji zapad) ali pa v Rusiji Sibirija. Se pred kratkim je ljudje zanimal v morjih samo ribolov. Zdaj pa se obeta, da bodo »pašniki« na površini morja dali mnogo več beljakovin za prehrano ljudi kot do sedaj. To se lahko doseže z običajnimi metodami, da namreč bolj pazimo na ohranitev rib, a da hkrati pričnemo ribariti v južnih morjih, ki jih doslej niso še brazdale ribiške ladje. Najbolj donosen se kaže načrt ribjih farm, neke vrste ribnjakov na morju. Novi ribiči bodo pasli in redili ribe ter čistili velike morske površine od roparjev zlasti morskih zvezd, ki požrejo večino ribje hrane. Znanstveniki so izdelali načrte za nove industrije in za nov način življenja, ki bo dal možnosti dobrega življenja tisočim na morju in pod njim.

Na razpolago imamo dalje rudnine v morski vodi in oceansko dno. Ljudje že pridobivajo sol, magnezij, brom iz morske vode, na vrsto pa pridejo z ustrezno tehniko še kalij, uran in zlato. Začetek je že tu v

uporabe dobrega jekla odpade pri škarjah ena prečniha plošča; s tem so škarje mnogo pridobile tudi na zunanosti.

Od majhnega obrtnega podjetja se je »Tehtnica« razvila pravzaprav v manjšo tovarno, ki zaposluje že 41 ljudi. Ti si pod vodstvom ravnatelja F. Remca, ki skladno uravnava sodelovanje med delavstvom in iznajdljivimi teoretiki, prizadevajo, da bi obrti in industriji potrebo orodje se izpopolnili in s praktično uporabo domačih izumov prištedili domači industriji in obrti devize, ki jih je bilo doslej treba potrošiti za nabavo orodja in strojev iz tujine. Tako izdeluje zdaj »Tehtnica« posebne avtomate znamke »Lario« in »Bizerba«, ki jih je doslej jugoslovanska obrt in industrija morala uvažati iz tujine.

Pogled na gorenski del ceste čez Vršič s Skrlatico v ozadju (2738 m)

Sejmi „Gospodarskega razstavišča“ leta 1961

Ljubljana pričena vsako leto sejmsko sezono v Jugoslaviji. Prva sejmska prireditelj bo, kakor že nekaj let:

»Moda 1961«, VI. sejem konfekcije, modnih tkanin in usnjenih izdelkov, od 14. do 22. januarja.

Tu se bodo obiskovalci seznanili z najnovejšimi modnimi tkaninami, s konfekcijskimi izdelki in z usnjeno galanterijo.

VII. mednarodni vinski sejem bo od 26. avgusta do 3. septembra. Ta sejem se je že vrstnil med največje tovrstne prireditve na svetovnem poprišču in uživa velik ugled med vinogradniki in vinskimi trgovci. Priključena bo tudi razstava sadnih sokov. Ocenjevanje in pokušnja kvalitetnih vin in sadnih sokov.

Nova prireditelj bo v letu 1961 »Mednarodni sejem gradbeništv« od 30. septembra do 8. oktobra. Razstavljene bodo naprave in oprema za industrijo gradbenega materiala, stroji in orodja za gradbeno dejavnost, industrija stekla in keramike in razne druge industrije. Sodelovanje na tem sejmju bo omogočilo uspešno vzpostavitev poslovnih stikov.

VIII. mednarodni sejem »Sodobna elektronika« bo od 21. do 29. oktobra. Ta sejem nam bo prikazal zopet najnovejše dosežke iz področja radia, televizije, telekomunikacij, merilne in vakuumske tehnike, nukleonike itd. Dosedajni uspehi teh sejmov so vzbudili vedno večje zanimanje za te prireditve in zato se obeta tudi za bodoči sejem obilen obisk.

POVEČANJE GOSPODARSKEGA RAZSTAVIŠČA
Prihodnjo pomlad prično s potrebnim delom za razširitev razstavišča, ki ne ustreza več naraščajočim potrebam in razmahu prireditelj. Nekaj starejših objektov bodo porušili za radi nove ureditve ljubljanskega železniškega vozlišča. Zgradili bodo večjo razstavno dvorano (halo) s povprečnim traktom, ki bo novo dvorano povezal z obstoječimi v celoto. Skupna površina teh zgradb bo znašala okoli 3200 kv. metrov. Nova dvorana bo imela prečniha steno, s katero jo bo mogoče razdeliti na dva dela, ko jo bo treba uporabiti tudi v druge namene. Graditve bodo dokončali že septembra prihodnjega leta.

Po dograditvi stavb, ki so v načrtu se bo površina Gospodarskega razstavišča povečala na okoli 25.000 kv. metrov; od tega bo pod streho približno 8.000 kv. metrov. Pozneje nameravajo na razstavišču zgraditi tudi reprezentativno palačo »Razstavišče« z 12 nadstropji.

MEDNARODNI SEJMI LETA 1961
Pariška Union des Foires Internationales je objavila razpored mednarodnih prireditelj v Evropi. Sejem v Veroni bo od 12. do 20. marca, v Milanu od 12. do 27. aprila, v Zagrebu od 14. do 23. aprila, v Novem Sadu od 29. aprila do 8. maja, v Padovi od 29. maja do 13. junija, v Beogradu od 23. avgusta do 2. septembra, v Bariju od 6. do 21. septembra, v Zagrebu od 9. do 24. septembra.

Ubogi davčni zavezanci

Za davčno upravo davčni zavezanci v svoji prijavi dohodkov vedno laže, ker je prijavi dohodek po mnenju davčne uprave mnogo prenižek. Toda za zavarovalnice, ki morajo poravnati škodo, so davčne prijave vedno verne.

Tako piše turinska »Stampa« v svojem komentarju k najnovejši razsodiščni najvišjega (kasacijskega) sodišča. To je namreč v nekem določenem primeru razsodilo zadevo drugače. Zavarovalnica, pri katerih je zavarovan na primer lastnik avtomobila za škodo, ki bi jo s svojim vozilom naredil tretji osebi — recimo, da to osebo deloma onemogoči za delo — je odločila Vanonijeva (davčna) prijava dohodkov. Zanje je prijava dohodkov davčni upravi dokaz o davkih in zaslužku poškodovanca, ki mu gre odškodnina. Jasno je, da skušajo zavarovalnice potisniti dohodke poškodovanca čim nižje, da bi mu lahko plačale manj odškodnine. Tako delajo tudi občinska tramvajstva podjetja v primeru, da morajo ponosredcem plačati odškodnino. Prav zato se zavarovalnice sklicujejo na davčne prijave poškodovancev, ki so pač navadno nižje kakor znašajo njegovi dejanski dohodki.

Razsodba kasacijskega sodišča ni potrdila te prakse. Sodišče je namreč razsodilo, da so davčne prijave uporabne samo za davčne oblasti; zato jih ni mogoče imeti za dokazilno listino izven davčnega postopka.

RESEVANJE STANOVANJSKE KRIZE V EVROPI. Gospodarska komisija Združenih narodov v Ženevi je objavila podatke o gradbeni dejavnosti v lanskem letu v Zahodni Evropi. Po teh podatkih se je gradnja novih stanovanj lani povečala za 8%, a bo letos gotovo še pospešena. V zahodnih evropskih državah vlada še velik pomanjkanje stanovanj; na posamezen stanovanjski prostor pride v teh državah dvakrat več ljudi kakor na zahodu. Cene novih zasebnih stanovanj se ne dvigajo več tako naglo v Zahodni Evropi, kakor se je to dogajalo v prvih povojnih letih.

neizogibno smrt. Treba bo še trdo znanstveno delati. Obeta se blaginja za vse ljudi, toda tudi senca novih neumnosti in grozodejstev. Človek širi dobroto svojega duha in grdo pohlepno, svojo znanstveno skromnost in svojo vojaško zahtevnost v nove dimenzije, na tri četrtine zemlje.

(The New Statesman)

MANJ RADIOAKTIVNIH SNOVI V OZRAČJU

Atomski študijski center v Harvelu na Angleškem je te dni izdal knjizico, ki obravnava vprašanje nasičenosti zraka in dežja z radioaktivnimi snovmi. Pisec pravi, da je bil zrak najbolj nasičen z radioaktivnimi snovmi lansko leto, poslej je iz odstotek radioaktivnih snovi manjšal. Radioaktivne snovi so se v ozračju in dežju zelo povečale v času ameriških poskusov leta 1956 in sovjetskih poskusov leta 1958. Ameriške eksplozije »redwing« so okužile dež z okoli 80% stroncija 90, medtem ko ni odstotek stroncija 90 zaradi sovjetskih poskusov presežal 70 odstotkov.

Zaradi eksplozij atomskih in vodikovih bomb doseže navadno radioaktivnost višek meseca maja, medtem ko upada v jeseni.

VEČJA RADIOAKTIVNOST SOVJETSKEGA ZITA?

Znanstveni strokovnjak angleškega konservativnega lista »Daily Telegraph« trdi, da so v radiobiološkem laboratoriju Britanskega sveta za proučevanje kmetijstva z analizami ugotovili, da je v žitu, ki prihaja iz Sovjetske zveze petkrat več stroncija 90 kakor v žitu, ki prihaja iz Severne Amerike. Iz tega sklepajo angleški strokovnjaki, da se je spustilo na sovjetska tla več radioaktivnih snovi kakor na ameriška.

ITALIJANSKA FINANČNA DRUŽBA V »EUROCREDITU«

Londonski »Times« poroča, da je »Eurocredit«, to je švicarska družba, ki so jo meseca aprila ustanovili Bowmaker and Lloyd ter Scottish Finance v zvezi s skupino vodilnih evropskih bankirjev, kupila proti takojšnjemu plačilu italijansko finančno družbo »Finauto«. Ta ima glavnico 500 milijonov lir. Ustanovila jo je skupina Viberti iz Turina; njen namen je, da omogoči nakup avtomobilskih vozil. Finauto bo svoje delovanje še razširila.

tehnolone

Bencinske turbine

Cela vrsta ameriških industrij se je vrgla na izdelavo takšnih bencinskih turbin, ki bi se dale vgraditi v avtomobilsko šasijo. Doslej so dosegle že delne uspehe pri težkih tovornjakih. Predvidevajo, da se bodo te turbine obnesle tudi v težkih strojih za gradnjo cest, pri velikih motornih čolnih, v velikih hladilnih napravah, pri gasilnih avtomobilih in podobnih napravah. Odpadla pa je seveda raba teh turbin v turbopropelnih letalih. Neka letalska industrija, ki se je specializirala na področju novih iznajdb je napravila 10.000 malih bencinskih turbin za kompresorje pri vžiganju reaktivnih strojev, za čiščenje naftovodov, ki jih prihajajo z močnimi zračnimi tokovi; dalje uporabljajo te stroje tudi na petrolejskih poljih za povečanje pritiska v vrtnah, da bi nafta brizgnila na površino.

Takoj po zadnji vojni so graditelji avtomobilov poskušali z velikim optimizmom razne tipe bencinskih turbin, da bi jih vgradili v avtomobile. Zdaj je ta optimizem nekoliko uplahlil. Vodilni inženirji pri General Motors in pri Fordu menijo, da ne bodo mogle bencinske turbine nadomestiti sedanjih ustreznih motorjev v osebnih avtomobilih, pač pa, da bodo praktične za tovornjake in traktorje. Ford prav sedaj preizkuša motorje 300 KS, ki tehtajo le 293 kg. Edino Chrysler upa, da bo priredil te stroje tudi za osebne avtomobile in jih vrgel na tržišče leta 1966. Bencinske turbine imajo svoje dobre in slabe strani. Dobra stran je, da so zelo lahke, saj tehtajo stroj 48 KS približno 21 kg. Poleg tega so stroji silno preprosti in trdno grajeni, saj imajo

Sovjetski diamanti pri 60° mraza

Leta 1954 so odkrili v Vzhodni Sibiriji obsežna diamantna polja med rekama Jenisejem in Leno visoko na severu. Diamantna najdišča segajo prav do tajge in še bolj severno do tundre v arktičnem pasu. Podnebje je zelo surovo, saj imajo v zime predelih po sedem mesecev zeh, temperatura pada celo do — 60 stopinj pod ničlo. Izkoriščanje ozemlja je otežkočeno tudi s tem, da je zemlja več sto metrov trajno zamrzla.

Diamantna polja se razprostirajo v republiki Jakutiji, ki je zelo redko naseljena. Pravo prometno sredstvo je letalo, ker ležijo ti kraji daleč proč od cest in železnic. Sama diamantna polja ležijo ob malih rekah in potokih, ki so plovni samo pri pomladanskem tajanju snega in v času deževja. Geologi so začeli iskati diamante, ker je pokrajina geološko podobna južno-afriškimi ozemljem z njihovimi znamenitimi diamantnimi rudniki. Srednjoroge do višine 900 metrov se širi po teh predelih. Zaradi silno ostre klime je gozd redke in prehaja v arktično močvirno tundro.

Zanimiva so gospodarska vprašanja, ki vzbujajo zavzemanje sovjetskih gospodarskih krogov za izkoriščanje novih diamantnih polj. Če bi šlo za konkurenčno podjetje, potem bi se rudarski podjetniki morda premislili, izkoristiti rudnike v tako oddaljenih krajih in pod tako težkimi pogoji. Ker pa gre Rusom predvsem za industrijske diamante, ki jih niso dovolj imeli, so morali uporabljati nadomestke v obliki trdih jekel in korunda. S svetovno proizvodnjo diamantov in njihovo trgovino se ukvarja diamantni sindikat v Londonu, s katerim se namreč Sovjeti niso hoteli vezati. Tudi se niso radi pojavljali kot kupci na mednarodnem diamantnem tržišču.

L. 1957 je znašala celotna proizvodnja diamantov na svetu 26 milijonov karatov (1 karat je 200 miligramov). Največ so jih izkopali v Kongu, in sicer kar 15 milijonov karatov. Polovico vseh diamantov so pokupile ZDA. Vedeti je treba, da je štiri petine diamantov industrijske vrste, nečisti, toda trdih za razna vrtnaja in glajenja ter brušenja v industriji.

Sintetične diamante proizvajajo tudi v Sovjetski zvezi kot v drugih svetovnih industrijskih deželah. Diamante v Sibiriji pridobivajo v geoloških

slojih, ki segajo zelo globoko. Največ je majhnih industrijskih diamantov. Pričakujejo, da bodo leta 1961 pridobili okoli 250.000 karatov diamantov. Največji diamant, ki so ga doslej našli, tehta 54,14 karatov; je brezbarven in nekoliko moten. Niso mu dali nekakšnega romantičnega imena in ga imenujejo »325 let Jakutije«. Prvo odkrito polje so Rusi imenovali »Zarnicem«, največjemu je ime »Mir«, manjšemu »Sputnik«.

Upajo, da bodo s sibirskimi in sintetičnimi diamanti krili potrebe Sovjetske Zveze in vseh držav socialističnega tabora.

Socialni VTRINKI

ITALIJANI PO SVETU

NA ANGLESKEM je samo v novem industrijskem mestu Bedfordu 4500 Italijanov. Italijanski konzul v tem mestu pa ima pod svojim okriljem kar 10.000 Italijanov, in sicer tudi tiste, ki delajo v Peterboroughu in Cambridgeu. Mnogo Italijanov dela zlasti v bedfordskih opekarnah. Te bi jih potrebovalo še več, toda Zveza angleških sindikatov se je uprla nadaljnjemu priseljevanju Italijanov. V Bedford prihajajo delavci iz vseh delov Britanske skupnosti (Commonwealtha), zlasti pa iz Pakistana in Irske. Tam delajo tudi delavci iz evropskih držav, kakor iz Poljske in Jugoslavije. Bedford se je naglo razvil kot industrijsko mesto. Pred vojno je štel 35.000 prebivalcev, danes jih ma že 60.000. Tujece je kar 10.000. Med obiskom Mac Millana v Rimu je »Evening News« pripomnil, da je prepoved dosegeljanje Italijanov v Anglijo naprtilo v Rimu neprijeten vtis. »Europce« poroča, da se Angležem zdijo Italijani ponoci preglasi.

NOVE PLACE ITAL. KMEČKIH DELAVCEV V SVICI. Sporazumno med italijanskimi in švicarskimi diplomatskimi predstavnikmi ter s sodelovanjem predstavnikov kmečkih posestnikov treh švicarskih kantonov, med temi Berna in Bazla, je bil sklenjen nov sporazum glede plač, ki naj bi jih prejeli italijanski kmečki delavci, ki so začasno na delu v Svici. Njihova najmanjša plača bo znašala 220 švicarskih frankov na mesec, poleg hrane in nastanitve. Prej so prejeli najmanj 185 frankov. Zanimanje za italijanske kmečke delavce je v Svici veliko; prihodnje leto bi jih potrebovali okoli 5000. Delo je samo sezonsko.

Z NASELJEVANJE ITALIJANOV V BRAZILIJU je bil te dni dosežen v Rimu nov sporazum, ki ga je odposlal brazilski zunanji minist. H. P. Lafer. Sporazum omogoča tudi doselitev italijanskih kmetijskih podjetij in tudi kmetijskih združenj. Sporazum vsebuje tudi določbe splošne narave glede gospodarskega sodelovanja med Italijo in Brazilijo.

AVTOBUSNE PROGE

(Ohodni iz Trsta)
TRST — HERPELJE
Ohod iz Trsta vsak terek in vsako soboto ob 9.00 in 14.30 uri.
Ohod iz Herpelje iste dni ob 7.30 in 13.10 (Autovje Carsiche-Slavnik)
Vsak dan odpelje avtobusi za Herpelje ob 7.30 in 13.10.

TRST — PESEK
Ohod iz Trsta ob delavnikih: 7.55, 13.10, 17.30; ob praznikih ob 11.30, 17.30, 12.35 in 18.35.

TRST — OPATJIA — REKA
Ohod iz Trsta vsak dan ob 8.00 in 17.30.
Ohod iz Reke ob 6.00 in 16.30.

(Sara-Autotrans)
TRST — LJUBLJANA — ZAGREB
Ohod iz Trsta vsak dan ob 15.30.

TRST — POSTOJNA — LJUBLJANA
Ohod vsak dan ob 7.15 in 18.00; ob 15.30 samo do Postojne.

TRST — AIDOVŠČINA (čez Stanjel)
Ohod vsak dan ob 7.00 in 15.00.

TRST — PULJ
Ohod vsak delavnik ob 15.00; ob nedeljah 7.15 in 15.00.

(C. Torta-Saobračaj)
TRST — UMAG
Ohod vsak dan ob 12.20 in 18.30.

TRST — NOVIGRAD
Ohod vsak dan ob 8.00 in 14.50.

TRST — POREČ — PULJ
Ohod iz Trsta vsak dan ob 15. uri, ob nedeljah ob 7.25.
Ohod iz Pulja vsak dan ob 7. uri in ob 15.40.

TRST — KOPER — BUJE
Ohod vsak dan ob 7.30, ob 7.00, 11.00 in 16.45 samo do Kopra.
Ohod iz Buj vsak dan ob 17. uri, iz Kopra ob 8.45, 15.05 in 19.35.

GORICA — STEVERJAN — MEDANA
Samo ob delavnikih: iz Gorice ob 7.00, 12.45, 16.00 — iz Medane ob 8.00, 13.45 in ob 17. uri.

TRBIZ — BOVEC — TOLMIN — GORICA
Ohod iz Trbiza ob 5.15 (samo čez je Predil prehod, sicer obratuje proga samo na odseku Gorica — Bovec z odhodom vsak dan iz Boveca ob 7. uri, iz Gorice pa ob 18.55); ohod iz Gorice za Trbizi ob 20.30 (kadar je Predil prehod).

GORICA — LOKVE
Proga obratuje samo ob nedeljah in praznikih v času od 1. decembra 1960 do 28. februarja 1961, in to samo v primeru, da so Lokve zasnežene. — Ohod iz Gorice ob 8. uri in 13.30. Ohod iz Lokve ob 13. uri in 18. uri. Sprejemajo se samo potniki name njeni čez mejo. Cena 140 din odnosno 250 lir.

„VISTA“
TRST, Ul. Carducci 15, tel. 29-656
Bogata izbira naočnikov, daljnogledov, šestil, računal in potrebnih za višje šole, toplomerov in fotografskega materiala.

XXVIII. MEDNARODNI KMETIJSKI SEJEM
NOVI SAD - JUGOSLAVIJA
29 - IV. - 8 V. 1961.

MOBILI MADALOSSO
Trst - Trieste, ul. XXX Ottobre
vogal ul. Torrebianca, tel. 35-740
Pohištva — dnevne sobe — oprema
za urade — vozčki — posteljice
RAZSTAVE: UL. VALDRIVO, 29 — UL. F. FILZI, 7

Športhotel POKLJUKA
(BLED 1250 m)
Moderno urejen hotel s tekočo toplino in hladno vodo, centralno kurjavo in dvigalom. Idealni smučarski tereni, krasni izleti. Restavracija z domačimi in tujimi specialitetami, kavarna z glasbo in plesom. Železniška postaja Lesce-Bled, Bled-Jezero. Stalna avtomobilska zveza. Obiščite nas, zadovoljili Vas bomo!

A. PERTOT Ul. Giannatica 22 TRST
prodaja na debelo in drobno tkanine najbolj znanih tvornic, vsakovrstni krojaški pribor, žensko in moško perilo, zadrge - gumbe in razno galanterijo

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
LA GORIZIANA
GORIZIA - VIA DUCA D'AOSTA N. 98 - TEL. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA
Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

KMEČKA BANKA r.z.s.o.j.
GORICA
Ulica Morilli 14 - Tel. 22-06
Banka pooblaščenca za posle v zunanji trgovini
Ustanovljena leta 1909

IMPEXPORT
UVOZ-IZVOZ-ZASTOPSTVA
TRST, Ul. Cicerone 8
Tel. 38-136 - 37-725
Oddelek za kolonialno blago
Ul. del Bosco 20 - Tel. 50010
Telegr.: Imexport - Trieste

Transadria a. d.
IMPORT - EXPORT
vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev za lesno industrijo
TRST - Sedež: ul. Cicerone 8/II - Telefon: ul. Cicerone 0914

TRANS - TRIESTE
Società a r. l.
TRIESTE-TRST, V. Donata 3 — Tel. 38-827, 31-906, 95-880
UVAZA: vse lesne sortmane in produkte gozdne industrije.
IZVAZA: vse proizvode FIATove avtomobilske industrije in rezervne dele • Vse vrste gum tovarne CEAT in vse proizvode najvažnejših italijanskih industrij.

AVTOPREVOZ Cunja Rihard
TRST
Strada del Prenti 209
telefon 35-379
Osební in tovarni prevozi za tu- in inozemstvo
Konkurenčna cena

Poravnajte naročnino!
AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE A. POŽAR
TRST - ULICA MORERI ŠT. 7
Tel. 28-373
Prevzamamo vsakovrstno prevoze za tu in inozemstvo. — Postrežna hitra. — Cena ugodna

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE IN NOVO LETO IZRAŽATA PREDSEDSTVO IN ODBOR SGZ VSEM SVOJIM ČLANOM IN NA SPLOŠNO VSEM SLOVENSKIM GOSPODARSTVENIKOM, KAKOR TUDI VSEJ SLOVENSKI JAVNOSTI SRČNA VOŠČILA.

CLANOM PA PRIPOROČATA, DA BI V NOVEM LETU, SE BOLJ PODPRILI ZDRUŽENJE V NJEGOVH STREMLJENJH.

IZ ŽIVLJENJA ZDRUŽENJA

Na seji z dne 13. decembra je razpravljala odbor o obrtništvu in volitvah v novo pokrajinsko komisijo ter sprejel vrsto sklepov v korist obrtniške sekcije. Izrešeni so bili razni predlogi za boljše delovanje obrtniške bolniške blagajne ter za večje izkoriščanje posojil iz rotacijskega sklada s strani obrtnikov.

Nadalje je tajnik prečital vlogo, ki jo je združenje naslovlilo 9. decembra generalnemu vladnemu komisariju in v vednost predsedstvu trgovinske zbornice in v kateri zahteva združenje, naj se v pokrajinsko komisijo bolniške blagajne za trgovce imenuje tudi slovenski trgovec. Zakon z dne 27. novembra 1960, št. 1397, ki določa, da v roku 30 dni od dne objave zakona v uradnem listu imenuje prefekt v pokrajinski komisijo bolniške blagajne za trgovce šest članov po posvetovanju s trgovinskimi združenji, ki imajo vse pokrajinski značaj. Odbor je naročil tajništvo naj primerno seznanj vse člane o določbah tega zakona.

VPIS V SPISEK UPRAVICENCEV BOLNIŠKE BLAGAJNE ZA TRGOVCE

Vsem, ki so poizvedovali pri tajništvu o načinu vpisa v spisek upravičencev, odgovorjamo da niso bila izdana do sedaj nobena posobila ali pravilnik za pravilno uporabo določil, ki jih prinaša zakon z dne 30. novembra 1960. Zato so vsa namočenja o nekem uradnem obrazcu, ki da je v tisku, ali vabilo zaplet drugih ustanov, ali združenj, ki si lastijo neko izključeno pravico o sestavljanju tozadevnih vprašanj za vpis, odveč.

V roku 90 dni bodo izdana z odlokom republiškega predsednika na predlog ministra za delo po zaslišanju parlamentarne komisije 7 senatorjev in 7 poslanecv potrebna navodila za izvedbo zakona.

Vsekakor podpiravamo, da je treba vložiti prošnjo za vpis do 29. januarja, medtem ko morejo novi upravičenci vložiti prošnjo v roku 30 dni po začetku trgovske dejavnosti. V prošnji je treba navesti rojstne podatke upravičencev in družinskih članov, ki so v njegovo breme, rojstne podatke domačih članov, ki so redno zaposleni in njihovo kvalifikacijo za druge podatke iz obrtnice in njeno vrstno, potrdilo o prijavi trgovine v trgovski zbornici, kakor tudi vsa nadaljnja potrdila po čl. 1 istega zakona.

Do bolniške oskrbe in zdravniške pomoči ima pravico vpisani po 90 dneh od vpisa prijave, ta pravica pa preneha ob koncu leta, v katerem se je upravičenec izbrisal iz seznama.

Upravičenci si prosto izbirajo zdravnik iz posebnega seznama zdravnikov. Zato namerava tajništvo združenja predlagati v seznam zdravnikov tudi zdravnike, katerim zaupajo naši člani. Tajništvo je na razpolago za

vsa nadaljna pojasnila članom in bo razposlalo tudi posebno okrožnico.

ZATEMITEV IN ZAPORA JAVNIH LOKALOV

Na vidiku je povzemanje državnih pristojbin za letno obnovo dovoljen javne varnosti od dva do petkratne sedanje višine. Ker bi ti ukrepi ponovno prizadeli še z večjimi davčnimi dajatvami lastnike javnih lokalov, so sorodna stanovska združenja določila v znak protesta zatemitvev in zaporo javnih lokalov za ponedeljek 19. decembra. Tajništvo združenja se še dalje živo zanima za zadevo in bo v povezavi z drugimi združenji storilo vse za odpravo omenjenih povškov državnih pristojbin za letno obnovo obrtnic javne varnosti. Napovedana zapora je bila pozneje odpovedana.

NAGRADNI NATECAJ ZA PODJETJA IN NAMESCENCE

Tudi za letos je trgovinska zbornica zaprosila nagradni natečaj raznih stopenj za namescence in podjetja. Prošnje je treba vložiti na navadnem papirju do vključno 31. decembra pri trgovinski zbornici. Za nagrado I. stopnje se lahko potegujejo delavci s stalnim bivališčem na ozemlju in ki so bili vsaj 25 let nepretrgoma v službi pri industrijskem, trgovskem, ali prevoznem podjetju in drugih, imajo pravico do nagrade 2. stopnje podjetja.

KRONIKA

SLOVENSKI SOLNIKI O ODPRTIH SOLSKIH VPRAŠANJH

Preteklo nedeljo je bil v prostorih nižje realne gimnazije v Trstu občni zbor »Sindikata slovenske soles«. Na vzoče je pozdravil v imenu Goriških slovenskih solnikov predstavnik goriškega sindikata. Dosedajni glavni tajnik prof. J. Jez je podal izbrano poročilo o položaju slovenskih sol na Tržaškem in samih solnikov. Še vedno sta odprti vprašanji zakonitve slovenskih sol v smislu londonskega sporazuma in ureditve upravnega položaja slovenskih solnikov. O teh in še drugih nerешenih vprašanjih se je razvila živahna razprava. Pri volitvah novega odbora je bil izbran za glavnega tajnika prof. Jože Umek.

NOVOLETNI SEJEM V N. GORICI

V Novi Gorici bo v času od 24. do 31. decembra I. novoletni sejem. Na sejm bodo trgovska in proizvajalna podjetja prodajala blago za široko potrošnjo po znižanih cenah.

NOV PREDSEDNIK SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE V TRSTU

Preteklo nedeljo je bil v novih prostorih 13. redni občni zbor Slovenske prosvetne zveze. Tajništvo poročilo je podal E. Svab. Zborovanju so prisostvovali tudi predstavniki prosvetnih društev iz Gorice, Cedadra, Celovca in Nove Gorice ter predstavniki 15 slovenskih prosvetnih društev s Tržaškega. Občni zbor je z obžalovanjem sprejel na znanje poročilo dosedanjega predsednika A. Budala, ki je 13 let vodil prosvetno zvezo, da se mora zaradi boleznj odpovedati predsedstvu. Za novega predsednika je bil izvoljen Ubald Vrabec, za podpredsednika E. Svab in A. Kalc, za tajnika pa Darko Svab. V zboru je še 15 drugih članov.

ZA OBCINSKE VOLITVE V REPENTABRU JE BILA V PONEDELJEK VLOŽENA »LISTA DEMOKRATIČNE ENOTNOSTI«

z naslednjimi kandidati: Bizjak Josip, Guštin Alfonz, Guštin Ivan, Guštin Maks, Guštin Veljko, Križman Ferdinand, Lazar Josip, Purič Milan, Purič Ivan, Skabar Franc, Skabar Ivan in Škamperle Josip.

DVA SLAVLJENCA

Znani tržaški politični voditelj Anton Umkar, ki zdaj deluje v Koprju je te dni slavil svojo 60-letnico. Dr. Mirko Vratovič, ki je dolgo let deloval v Trstu kot predstavnik hrvatske manjšine iz Istre in živi zdaj v svojem rojstnem kraju v Pulju, slavil 75-letnico.

NATECAJ GORISKE TRGOVINSKE ZBORNICE

Trgovinska zbornica v Gorici je razpisala natečaj, pri katerem bodo lahko sodelovali delavci, ki 30 let neprestano delajo pri istem podjetju; voditelji podjetij v goriški pokrajini, ki službujejo pri istem podjetju vsaj 35 let; podjetja industrijske, trgovinske in kmetijske narave, ki obratujejo najmanj 50 let; trgovinska, kmetijska in obrtniška podjetja, ki so se izpopolnila ali pa so v zadnjih treh letih izumila kakšen industrijski patent, ter druga, ki so uvedla izboljšave za gospodarski napredek in socialno povzdigo delavstva.

DEVINSKO - NABREZINSKI ŽUPAN ZOPET IZVOLJEN

Na prvi seji novega devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je bil za župana zopet izvoljen dosedajni župan Dušan Furlan. Ker je v odboru nekaj italijanskih svetovalcev, je odbor sklenil namestiti tolmaca. Potrjeni župan je bil izvoljen na skupni slovenski listi.

TURSKI KONZULAT OSTANE. AGENCIJA »ITALIA«

zanika vesti, da bodo turški konzulat v Trstu zaprli. Po izjavi turškega veleposlanika v Rimu, turško zunanje ministrstvo niti ne preučuje takega vprašanja.

TRST PRAZNIČNO OKRAŠEN

Več dni pred prazniki so letos tržaški trgovci okrasili svoje izlozbe, da bi po mestu ustvarili praznično razpoloženje in v svoje trgovine privabili čimveč kupecv. Letos so nekatere bolj prometne ulice kar preprežene z žarnicami najrazličnejših barv.

ZRACNI PROMET V JUGOSLAVIJI

V prvih devetih mesecih letošnjega leta so jugoslovanska letala prepeljala 172.400 potnikov, od tega 132.400 v notranjem prometu in 34.500 na meddržavnih poletih. Do konca leta bo po vsej verjetnosti število prepeljanih potnikov preokorajilo 200.000.

NAŠE SOŽALJE

V Borštnu je umrl Peter Petaros, na Kolonkocv Gisella Perme.

ja posameznikov ali njihovih domačih družinskih članov, ki poslujejo že nepretrgoma 50 let ali več kot 25 let, če gre za obrtniška podjetja; do nagrade 3. stopnje imajo pravico podjetja, ki so vnesla znatna izboljšanja socialna ali uslužna v delovanje podjetja, a do nagrade 4. stopnje tisti, ki so dosegli važen uspeh pri iznajdbi patentov posebne socialne vrednosti. Za nagrade je določenih 80 zlatih medalj in diplom. Za nagrado 1. stopnje 45 zlatih medalj; za nagrado 2. stopnje 25 zlatih medalj; za nagrado 3. stopnje 8 zlatih medalj in za 4. stopnjo 2 zlati medalji. Posebna komisija pri trgovski zbornici bo pogledala vloge in določila tudi nagrade.

RAZNI ROKI

Do 31. XII. je treba plačati državne pristojbine za obnovo obrtnic javne varnosti in za prodajo drogočenih predmetov. Isti rok velja še za plačilo trimesečnega obroka abonmaja poslovnega davka (IGE) za plačilo državne koncesije za prodajo alkoholnih in superalkoholnih pišca, za plačilo pristojbin za obrtnice in za popravilo in prodajo radioaparatorov in radioelektričnega materiala. Glede plačila pristojbin za koncesije javne varnosti za javne lokale opozarjamo, da se plača pristojbina sorazmerno z razredom javnega lokala. Zato je nujno, da vedo lastniki javnih lokalov razred svojega lokala.

JUGOSLOVANSKO MORNARICO ZADELA HUDA NESREČA

V Bosporški ožini sta blizu Carigrada trčili 23.000-tonska jugoslovanska petrolejska ladja »Petar Zoranič« in grška petrolejska ladja »World Harmony«. Grška ladja je plula brez pilota, in sicer po sredi ožine, medtem ko je jugoslovanska ladjo vodil turški pilot, kakor je to predpisano. Zaradi trčenja so se vnele petrolejske zaloge na obeh ladjah. Vasi na obali so morali izprazniti iz strahu, da bi se plamen

vse svoje prijatelje in podpornike, da si nabavijo praktični kolektar, ki je edini slovenski nazivni beležni kolektar;

prosi vse svoje poverljive in sodruknike, da se potrudijo, da ponudijo kolektar vsem svojim sorodnikom in znanecm;

dostavi v mestu na dom kolektar vsakemu naročniku, ki naroči kolektar po telefonu na številki 93-167 ali 31-119.

SLOVENSKE GLEDALIŠKE V TRSTU

V nedeljo, 25. dec., ob 15.30 in v ponedeljek, 26. dec., ob 15.30 v prosvetni dvorani »Albert Sirk« v Sv. Križu

Alejandro Casona »DREVEŠA UMIRAJO STOJE«

V sredo, 28. dec., ob 21. uri v Avditoriju v Trstu — premiera

Eugène Ionesco »STOL«

Tragična farsa

Slavna predstava ob slovesu Eme Starčeve od tržaškega gledališča.

Prodaja vstopnic od toka, 27. do srede, 28. decembra v Tržaški knjigarni, ul. S. Francesco 20, tel. 61-792, ter eno uro pred pričetkom predstave v Caffè V. Moscolini, ulica Teatro Romano, 2 (nasproti Avditoriju)

Svojim obiskovalcem in prijateljem želimo vsele božične praznike in srečno novo leto

Uprava in člani Slovenskega gledališča v Trstu

IZUMITELJ FOTOGRAFIJE NA STEKLENI PLOŠČI

je bil Slovenec Janez Avguštin Puhar iz Kranja, ki je živel od leta 1814 do 1864. Svoj izum je objavil tri leta potem, ko su uspele prve fotografije na posrebrene kovinske plošče. Pariska Academie nationale agricole, manufacturiere et commerciale ga je junija 1852 sprejela za svojega častnega člana. Puhar je bil tudi slikar in pesnik. Kakor poroča »Delo«, sta Puharjevi tudi »Vigred se povrne« in »Otožnica«. V Kranju so izumitelju odkrili spominško ploščo.

NOV OBCINSKI ODBOR V ZGONIKU

V Zgoniku je bil za župana ponovno izvoljen g. Alojz Pirč. Stirije odborniki so Vladimir Cibic, Stanko Milič, Karel Grilanc in Albin Hrovatin.

Portorož v dežju

Portorož, v sivih dneh decembra Prijeto je, opisovati lepote portoroške obale, ko sije potlo sonce in ko na tisoče počitka, zdravlja in razvedrila željnih letoviščarjev ustvarja sliko pestrega življenja na obrežju, po sprehajalščih, v senčnih parkih in tudi v skoraj vedno prepelnih gostiščih; ko hitre ladijce z belimi jarki ozivljajo modri portoroški zalivi in ko po asfaltiranih cestah naša riviera številna motorna vozila prikazujejo v skromno prikojenem merilu živahni promet svetovno znanih obmorskih letovišč.

Sedaj, v prvi polovici decembra, je slika drugačna, posebno letos, ko se je tu, kakor nalašč spriču napredujoče vremenoslovskve znanosti in u-metnih meteoroloških satelitov, v nastopitvju z vsemi izkustvi in z dolgoletnimi statističnimi podatki, uveljavilo kakor v drugih krajih tudi pri nas dolgotrajno sivo deževje; to spominja na vremenske neviščnosti začaranih obal daljnih mističnih dežel. Tako je letos tudi naša riviera na poseben način začarana in zdi se mi vredno, da tudi to izjemno začarano stanje nekoliko opišem, čeprav je prijatelje pisati o lepem Portorožu, ko ga doživljamo v sončnih dneh spomladni poleti.

Naša riviera se je pogreznila v spanje res začarane kraljčine. Sivi o-

Pomorstvo

LADJE JUGOLINIJE (Odhodi iz Trsta)

Froga Jadransko morje —

— Indija — Pakistan: Romanija 17. dec., Triglav 3. jan., Dinara 15. jan., Lovčen 17. jan. 1961.

— Indonezija — Daljni vzhod: Triglav 3. jan., Lovčen 17. jan. 1961.

— Sev. Kitajska — Japonska: Triglav 3. jan., Lovčen 17. jan. 1961.

— Sev. Evropa: Rijeka 27. dec.

— Sev. Afrika: Rijeka 27. dec., Makedonija 29. dec., Hrvatska 5. jan. 1961.

— Sev. Amerika: Makedonija 29. decembra, Hrvatska 5. jan. 1961.

— Juž. Amerika: Trečji maj 24. dec.

— Perzijski zaliv: Vis 15. jan. 1961.

JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA

Froga Jadransko morje —

— Dalmacija — Grčija (tedenska): Orebič 20. dec., Istra 27. dec.

— Dalmacija — Kreta: (14-dnevna): Lastovo 23. dec., Lastovo 6. jan. 1961.

JUGOSLOVANSKA TRGOVINSKA MORNARICA

Ce upoštevamo samo ladje z najmanj 350 tonami — bo obsegala po petletnem načrtu (1961-1965) okrog 1 milijon bruto registrskih ton, oziroma 1,4 milijona ton nosilnosti. V domačih ladjedelnicah bodo zgradili 155 ladij, 115 starih ladij pa bodo prodali za staro železo. V tem času bo Jugoslavija po vsej verjetnosti naročila nekaj ladij tudi v tujini.

JUGOSLOVANSKO MORNARICO ZADELA HUDA NESREČA

V Bosporški ožini sta blizu Carigrada trčili 23.000-tonska jugoslovanska petrolejska ladja »Petar Zoranič« in grška petrolejska ladja »World Harmony«. Grška ladja je plula brez pilota, in sicer po sredi ožine, medtem ko je jugoslovanska ladjo vodil turški pilot, kakor je to predpisano. Zaradi trčenja so se vnele petrolejske zaloge na obeh ladjah. Vasi na obali so morali izprazniti iz strahu, da bi se plamen

Jugoslovanski uspehi v petnajstih letih

V Jugoslaviji so vpeljali običaj, da praznujejo državna praznika: 1. maj in ustanovitev države 29. novembra po najmanj dva, ali če nanese vmes nedeljo, tudi po tri in celo štiri dni. Velikanske množice se vržejo na potovanja, zadnje leto ne več samo z vlakli in avtobusi, temveč tudi z osebnimi avtomobili. Ljudje, ki jih je nagla industrializacija in povečanje mest privabila v mesta, hite za praznike na obiske v svoje vase, ki so jih zapustili.

Politični voditelji dajejo pregled gospodarskih dosežkov in razgrinjajo pred državljani načrte za nova obdobja.

Ker je bil letošnji novembrski praznik o ustanovitvi nove socialistične Jugoslavije jubilejni, petnajsti, je predsednik FLR Jugoslavije Tito prikazal ljudem, kaj so v 15 letih zgradili na vseh področjih življenja. Njegov prikaz je bil skoraj čisto gospodarski s prav redkimi političnimi omembami. Naj navedemo danes še nekaj podatkov iz njegovega poročila.

V zadnjih šestih letih so zaposlili v industriji približno milijon novih delavcev, v zadnjih treh letih pa vsako leto kar po 180.000 novih delavcev. Proizvodnja industrije je danes štirikrat večja kot pred vojno. Kmetijstvo je bilo po vojni deset let v zastojju, šele v zadnjih treh letih je začelo močno naraščati. Sedaj prideluje Jugoslavija 4 milijone ton žita in 6 milijonov ton koruze. Čedalje bolj raste delež potrošnje industrijskih proizvodov v primerjavi s prejšnjim običajnim velikim deležem v prehrani in osebni potrošnji. Ljudje skratka ne porabijo vsega zasluška samo za hrano in stanovanje ter trošijo čedalje več za nabavo industrijskih predmetov.

V Jugoslaviji je 18.000 osnovnih in srednjih šol, 260 visokih in višjih šol. Pred vojno je v Jugoslaviji v 20 letih diplomiraljo 30.000 visokošolcev, po vojni, v zadnjih devetih letih pa 95.000. Letna naklada časopisov narodnih manjšin znaša 17,5 milijona izvodov.

NOVO IZRAELSKO PRISTANIŠČE

V kraju Ashdod, južno od mesta Tel Aviv v Izraelu bodo prihodnje pomlad začeli graditi novo pristanišče, ki naj bi preseglo zmogljivost pristanišča v Haifi. Zmogljivost novega pristanišča bo 4 milijone ton. Natečaj, razpisana za gradnjo pristaniških naprav, je udeležilo 21 podjetij iz Izraela in iz več tujih držav. Med podjetji so tudi 4 francoske tovarne.

IZRAELSKA CEZOCEANSKA LADJA

Glavni ravnatelj izraelske plovnice družbe Israel Shipping Line Zim-Shoham je izjavil na tiskovni konferenci v Parizu, da je njegova družba naročila v Franciji 22.000-tonsko cezoceansko ladjo, ki jo bodo zgradili v ladjeladnici v St. Nazairu. Vozila bo na prosti Hajfa - New York, in sicer od junija 1963. Na krov bo lahko sprejela 1100 potnikov.

IZ AVSTRRIJE ČEZ MARIBOR IN ZAGREB NA JADRAN

Med Ptujem in Zagrebom bodo zgradili novo cestno magistralo, ki bo služila za neposredno povezavo med Avstrijo in Jadranskim morjem čez Maribor in Zagreb. Hkrati bo nova avtomobilska cesta nudila ugodno povezavo z vsem jugoslovanskim cestnim omrežjem.

SPISEK AVSTRIJSKIH HOTELOV.

Na Dunaju je izšel spisek avstrijskih hotelov za zimsko sezono 1960/61 (Oesterreichisches Hotelbuch für das Winterhalbjahr 1960/61). Spisek zajema vse avstrijske hotelle in omenja tudi razne druge podrobnosti, ki utegnejo zanimati turist. Sestavljen je v italijanski, nemški, angleščini in francosčini.

PRED ODPRAVO POTNIH LISTOV MED JUGOSLAVIJO IN AVSTRIJO?

Po poročilih avstrijskih listov so na Dunaju med obiskom tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića razpravljali o odpravi potnih listov med obema državama, da bi tako pospešili razvoj turizma. Načelno naj bi tak sporazum že dosežen.

ZBOROVANJE ZADRUŽNIKOV NA KOROSKEM

Zveza slovenskih združenj na Koroskem je imela 8. septembra svoje zborovanje. Razpravljali so o novih poteh kreditnega združništva, ki terjajo, da se odpravi sedanja nekretna tradicija v dosedanjem poslovanju. Blagovno združništvo bo tudi moralo uvesti nove stvari saj že združna prodaja kmetijskih strojev tudi zahteva, da se postavijo tehnične delavnice, neke vrste servisov. Zborovalci so na koncu zborovanja ponovili svoje terjatve, da dobe odškodnino za škodo, ki jo je utrpelo slovensko združništvo na Koroskem.

Turizem

IZ AVSTRRIJE ČEZ MARIBOR IN ZAGREB NA JADRAN

Med Ptujem in Zagrebom bodo zgradili novo cestno magistralo, ki bo služila za neposredno povezavo med Avstrijo in Jadranskim morjem čez Maribor in Zagreb. Hkrati bo nova avtomobilska cesta nudila ugodno povezavo z vsem jugoslovanskim cestnim omrežjem.

SPISEK AVSTRIJSKIH HOTELOV.

Na Dunaju je izšel spisek avstrijskih hotelov za zimsko sezono 1960/61 (Oesterreichisches Hotelbuch für das Winterhalbjahr 1960/61). Spisek zajema vse avstrijske hotelle in omenja tudi razne druge podrobnosti, ki utegnejo zanimati turist. Sestavljen je v italijanski, nemški, angleščini in francosčini.

PRED ODPRAVO POTNIH LISTOV MED JUGOSLAVIJO IN AVSTRIJO?

Po poročilih avstrijskih listov so na Dunaju med obiskom tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića razpravljali o odpravi potnih listov med obema državama, da bi tako pospešili razvoj turizma. Načelno naj bi tak sporazum že dosežen.

ZBOROVANJE ZADRUŽNIKOV NA KOROSKEM

Zveza slovenskih združenj na Koroskem je imela 8. septembra svoje zborovanje. Razpravljali so o novih poteh kreditnega združništva, ki terjajo, da se odpravi sedanja nekretna tradicija v dosedanjem poslovanju. Blagovno združništvo bo tudi moralo uvesti nove stvari saj že združna prodaja kmetijskih strojev tudi zahteva, da se postavijo tehnične delavnice, neke vrste servisov. Zborovalci so na koncu zborovanja ponovili svoje terjatve, da dobe odškodnino za škodo, ki jo je utrpelo slovensko združništvo na Koroskem.

Kultura in življenje

ALEJANDRO CASONA: »DREVEŠA UMIRAJO STOJE«

Alejandro Casona je eden največjih španskih dramatikov. Rodil se je leta 1903 v Asturiji. Uveljavil se je šele leta 1932, ko je bila proglašena republika. Med državljansko vojno (1936-1939) je zapustil domovino in zbežal v Argentino, kjer je ustvaril svoja najboljša dela; med temi tudi dramo »Drevesa umirajo stoje«.

Casona je pobudnik stvarnega simbolizma, ki s pristnimi humanističnimi odtiski povišuje človekovo zdravje voljo do življenja. Njegovi junaki so sami pesimisti na robu prepada, ki končno najdejo svoj ideal in prvo zaživijo. Prav tako je v Drevesih. Piv. deli drame obkroženo z grozbo, v drugem se vrste tipično ljudske epizode, polne humanizma. Konec je tragičen; a ne navda nas z mučnimi občutki, ampak nam vlije nove vere v dobroto.

Pisatelj nas seznanj z docela svojevrstno dobrodelno ustanovo, ki deluje tajno. Uporablja namreč tudi po zakonu prepovedana sredstva: tatovom postavi na sled svoje ljudi, da jih okrajejo ukradenega blaga in ga vrnejo lastniku; materam ugrabljajo otroke zato, da bi v njih utrdila ljubezen in ne go do lastnih otrok, in tako naprej. To delovanje je seveda izmenoma uspešno in neuspešno.

Ded in babica ostaneta sama z vnukom. Ker ta postane, sicer delno po njuni krivdi navadna baraba, ga ded napodi od hiše. Od tedaj mine dvajset let. V tem času je babica vidno hirala, zato jo je ded varal: v vnučkom imenu ji je pisal pisma, ki so jo potolažila. A ker to ne more v nedolgu, stopi ded k omenjeni dobrodelni organizaciji in ravnateljji zaprosi pomoči. Res se ravnatelj in dekle, ki jo je on sam rešil samomorja, vigrata v vlogi vnuka in njegove žene. Prispeja »domov« in babici nudita najlepše dni v njenem življenju. Nenadoma se vrne pravi vnuk in zahteva veliko vsoto denarja. Uhogo babico to stre ali vendar ima še toliko moči, da ga odločno napodi. Potem se z ljubeznjivo poslovi od moža in žene, ki sta ji za teden dni nudila izboljšeno srčno in izdilne, oprta na moža, stoji na siopnišču.

Pomen zgodbe: iluzija, ta sladka prevara, nas iz dneva v dan bodri in daje upanje v bodočnost.

O igralnih ni povedati ničesar novega. Odigrali so vloge z običajno povhalno vmeno in doživetošjo.

Kot gost je nastopila rojakinja Elvira Kraljeva, ki živi in igra v Ljubljani. SG jo je

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Pretekli teden je potekel na italijanskem trgu s kmetijskih pridelki precej mirno. Pri živini so cene ostale v glavnem neizpremenjene, le cene goveji živini za zakol so nekoliko nazadovale. Povpraševanje po zelenjavi se še vedno živo. Vino gre dobro od rok in cene težijo navzgor. Na trgu za oljčnim oljem je mirno. Tudi na trgu za mlečnimi izdelki ni bilo posebnih sprememb. Polegole so bile povpraševanje po siru vrste grana, medtem ko težijo cene maslu za ustalitvijo. Trg s konzerviranimi živili je miren. Limone in mandarine prodajajo v čedalje večjih količinah, kljub temu so cene nekoliko napredovale, kaj zaradi nakupovanja za praznike. Po vseh vrstah lesa se je povpraševanje povečalo. Na trgu za žitaricami prevladuje ponudba. Cene so ustajale. Povpraševanje po krmi je že pričelo naraščati in cene bodo po vsej verjetnosti v prihodnjih tednih znatno napredovale.

KAVA

TRST. Ameriška kava: Portoriko 665 do 675 lir kg (carina nevracunana), Kostariška oprana 665-675, Domingo o prana 620-630, S. Salvador oprana 655 do 665, Haiti XXXXX 385-395, Haiti XXX 570-580, Columbia excelso 655-665, Equador ekstra superior 465-475, Santos ekstra prima, trst. 18 595-605, Victoria New York 5 435-445, Afriška kava: Kongo, crni. 17/18 375-385, navadna 295 do 305, Gima 500-510, Harray ekstra 580-590, Uganda prečiščena in oprana 320-330, naravna 310-320, Azijska kava: Moka Hodeidah 585-595.

Cene v lirah za kg ocarinjenega blaga so naslednje: Pernambuko 1270, Santos Fancy 18 1360, Victoria V 18/19 1200, brazilska zaloga v Trstu 1120, Ekvador ekstra superior 1290, Haiti naravna XXX 1360, S. Salvador naravna 1406, Kostariška 1510, Gima 1300, Moka Hodeidah št. 1 1390, Uganda prečiščena in oprana 1120, AP/1 1135, AP special 1180, Rob EK 3-5% 1120, Rob EK special 1170, Rob EK 10-12% 1110, Slonokoščena obala 1065 lir za kg cif.

ZELENAJAVA IN SADJE

MILAN. Cene veljajo za kg čiste teže: suh česen 110-120, kuhana pesa 48 do 72, navadna pesa 48-72, karčofci 45 do 70 lir kos, korenje krajevnega pridelka 36-60, od drugod 42-72, cetačca 48-60, zelje 22-36, cikorkija Kataloñija 50 do 75, repa 48-84, čebula krajevnega pridelka 36-60, od drugod 40-55, olupljene čebulice 90-120, rozmarin 120-200, žajbelj 100-180, koromač 1. 48-84, II. 24-36, zelena solata 38-100, rdeča iz Verone 110-180, endivija 38-100, krompir Benthie iz ujine 38-48, Majestic 35-38, okrogel krompir »Berlino« 29-30, persiški 100-163, repa 30-42, grenka repica 48-60, navadna zelena 48-84, Verona 84 do 150, špinaca iz Toskane 63-88, od drugod 75-138, buče 30-80, jabolka Abbondanza I. 30-60, mešana merkantila na 30-72, Delicious ekstra 120-156, I. 90 do 114, merkantila 48-84, Renete 108 do 144, hruške merkantilne 36-96, belo namizno grozdje Italija ekstra 240-400, Verdea 75-156, rumene pomaranče I. 84 do 120, merkantilne 40-84, taroki I. 120 do 192, merkantilne 84-108, limone 120 do 144, merkantilne 96-108, mandarine Palermo ekstra 168-192, I. 120-144, merkantilne 110-120, domače pegatke 850-900, zaklane 1000-1100, zaklani golobi I. 1000 do 1200, žive pure 700-750, zaklane 850 do 1000, zmrznjene uvožene 450-700, živi purani 500-540, zaklani 650-750, uvožene 450-550, žive race 450-500, zaklane 500-650, žive goske 380-400, zaklane 400 do 500, živi zajci 430-450, zaklani s kožo 540-600, zaklani brez kože 550-650. Sveža domača jajca I. 40-42 lir jajce, navadna 35-37, zmrznjena jajca 25-27, sveža inozemska žigosana jajca I. 26 do 27, II. 21-23, zmrznjena 20-22 lir.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Živi piščanci domače vrzje I. 700-750, II. 650-680, od drugod I. 400 do 440, domači zaklani 900-950, zaklani prvovrstni 800-850, mladi prvovrstni I. 450-520, II. 350-440, madžarski zmrznjeni 450-550, žive domače kokoši 60 do 620, tuje žive kokoši 470-480, domače zaklane 800-900, zaklane uvožene kokoši 450-550, živi koputi 870-950, zaklani 1100-1200, domače pegatke 850-900, zaklane 1000-1100, zaklani golobi I. 1000 do 1200, žive pure 700-750, zaklane 850 do 1000, zmrznjene uvožene 450-700, živi purani 500-540, zaklani 650-750, uvožene 450-550, žive race 450-500, zaklane 500-650, žive goske 380-400, zaklane 400 do 500, živi zajci 430-450, zaklani s kožo 540-600, zaklani brez kože 550-650. Sveža domača jajca I. 40-42 lir jajce, navadna 35-37, zmrznjena jajca 25-27, sveža inozemska žigosana jajca I. 26 do 27, II. 21-23, zmrznjena 20-22 lir.

ZIVINA ZA REJO IN ZAKOL

PADOVA. Cene veljajo za snot žive teže, lco Padova, provizija in davki nevracunani: voli za zakol I. 29-31.000, II. 24-25.000, krave I. 25-27.000, II. 20 do 21.000, III. 13-15.000, biki I. 25.000

VALUTE V MILANU

	7-12-60	19-12-60
Dinar (100)	62,00	66,00
Dolar	619,00	620,00
Francoski fr.	125,25	125,18
Svicsarski fr.	144,14	144,13
Avstrijski šil.	23,00	23,84
Funt šter. pap.	1745,50	1742,00
Zlato (gram)	718,00	715,00
Kanadski dolar	633,00	632,75
Funt šter. (zl.)	6075,00	6100,00
Napoleon	4950,00	5000,00

BANKOVCI V CURIHU

	19. decembra 1960
ZDA (1 dol.)	4,285
Anglija (1 funt šter.)	12,00
Francija (1 fr.)	85,50
Italija (100 lir)	0,690
Avstrija (100 šil.)	16,40
CSR (100 kron)	13,00
Nemčija (100 DM)	102,24
Belgija (100 fr.)	8,473
Svedska (100 kron)	82,25
Nizozemska (100 gold.)	113,00
Španija (100 pezov)	7,00
Argentina (100 pezov)	4,80
Egipt (1 funt šter.)	8,35
Jugoslavija (100 din.)	0,375
Avstralija (1 funt šter.)	9,623

do 27.000, II. 10-21.000, biki 30-32.000, junci in junice I. 30-32.000, II. 27-29.000, teleta I. 30-32.000, II. 27-29.000, mlada teleta I. 55-59.000, II. 47-49.000; junci za vprego 30-48 mesecev stari 30-32.000, 12-24 mesecev stari 30-32.000, teleta 6-12 mesecev stara 30-34.000, krave mlekarice 125-150.000, junice 12-18 mesecev stare 90-110.000, 6-12 mesecev stare 90-100.000 lir glava; zrebota do 6 mesecev stara 50-90.000, junice 12-18 mesecev stare 100-110.000, za zakol 30-37.000, konji za vprego (čez 3 leta stari) 150-170.000, kobile za delo 4-8 let stare 160-200.000, mežci čez 12 mesecev stari 70-10.000, osli 50-60.000, konji in mežci za zakol I. 200-235 lir kg, II. 180-195, III. 150 do 165; debeči prašiči 270-300 lir kg, suhi prašiči I. 240-270, II. 230-250, mladi 230 do 260, beli (12-15 kg težki) 300-330 lir kg; jagnjeta in kozlički 410-440, debele ovce 170-200, suhe 160-170 lir kg.

MLEČNI IZDELKI
Lodi. Cene veljajo za kg blaga na debelo, prometni davek in trošarina nevracunana; maslo iz centrifuge 710 do 720, maslo iz smetane 660-670, kraljevine proizvajajo 670-680, iz Emilije 640-650, sir Reggiano proizv. 1958 850 do 890, proizv. 1959 760-800, grana prist. 820-860, proizvajajo 1958/59 750 do 800, proizv. 1959 720-760, grana svjež 460-475, svinjski svež 470-480, skatani 560 do 590, emmenthal svež 520-540, postan 570-600, švicarski 780-800, provolone svež 530-540, postan 500-580, italico svež 405 do 425, postan 470-490, crescenza svež 295-300, postan 390-400, gorgonzola svež 310-330, postan 520-540, taleggio svež 350-380, postan 460-480, sirčki švicarskega tipa v skatlah po 6 kosov 150-180 lir skatla, osoljen sir svež 130-140 lir kg.

VINO
TURIN. Cene veljajo za stot blaga, embalaža, trošarina in davki nevracunani, lco Torino, pridelke 1960-61: piemontsko navadno vino rdeče 11-12 stop. 440-480, Barbera 13,5 stop. 780-840, Barbera ekstra 14-15 stop. 870-950, Freisa 900-1000, Barolo iz leta 1955 14 stop. 22.700-24.000, Dolcetto 12 stop. 8500-9500, Bonarda 9200-9700, Nebbiolo 15.500-16.000, moskat 15.500-16.000, v steklenicah 260-290 lir steklenica, vermut rdeč in bel 300-350 lir steklenica, vino iz Kalabrije 10-12 stop. 4000-4800, emiljsko rdeče vino 9-10 stop. 3600-4000, belo Sansevero 10,5-11,5 stop. 4500-6000, belo Martina Franca 10-11 stop. 5000 do 6500, navadno Lecce (rdeče) 12-14 stop. 5000-6000, siciljsko navadno vino 14-15 stop. 6200-6700, Alcamo belo 13-14 stop. 6500-7000, marsala v sodih 17-100 do 21.100, Pachino 15-18 stop. 7500-9000, Chianti 11-12 stop. navaden 9000-10.200, v toskanskih steklenicah 250-270 lir steklenica, Bardolino 10,5-11,5 stop. 6500 do 8500, vino za destilacijo 370-390 lir stop. stot.

OLJČNO OLJE

REGGIO CALABRIA. Cene veljajo za blago lco skladišče oljarnje; oljčno olje »fino« z do največ 1% kisline 55 tisoč lir stop. »namizno« oljčno olje do 3% kisline 45.000, »lampiona« 5-8% 39 tisoč 500, »refinirano« A» 46.000, »refinirano« B» 40.000 lir stop, semensko olje 345-350 lir kg, iz zemeljskih lesnikov 395-400 lir kg.

Semena za olje: koruza 14-15% maščobe 3800-4000 lir stop, pesa 10-10.500, riž 3700-3900, soja 6000-6500, lan 11.500 do 12.500 lir stop.

KONSERVIRANA ŽIVILA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradiznikova mezza v skatlah po 5 kg (proizv. 1959) 160-170 lir kg, v skatlah po ½ kg 185-195, trikrat koncentrirana mezza v skatlah po 5 kg 170-180, v skatlah po ½ kg 200-210, v tubah po 200 g 48-53 lir tuba, olupljeni paradizniki v

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	26.11.60	7.12.60	19.12.60
CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za bušel)	193 1/2	204 3/8	204 7/8
Koruzna (stot. dol. za bušel)	108	105 3/8	103 3/8
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	32	30	30
Cin (stot. dol. za funt)	103 30	102 25	101 50
Svinec (stot. dol. za funt)	12	11 80	11
Cink (stot. dol. za funt)	13	13	12
Aluminij (stot. dol. za funt)	26	26	26
Nikelj (stot. dol. za funt)	74	74	74
Bombaž (stot. dol. za funt)	32 20	32 30	32 25
Živo srebro (dol. za steklenico)	208	208	208
Kava »Santos 4« (stot. dol. za funt)	36 25	36	36 25
LONDON			
Baker (funt šter. za d. tono)	228 3/4	234 1/2	226 3/4
Cin (funt šter. za d. tono)	801 1/2	788	796 1/2
Cink (funt šter. za d. tono)	88 1/2	86 3/4	80 3/8
Svinec (funt šter. za d. tono)	67 3/8	66 1/2	64
SANTOS			
Kava »Santos D« (kruzejrov za 10 kg)	607	607	607

Na londonskem trgu s surovinami so v tednu do 16. decembra zabele želi znatno nazadovanje cene bakra. Cene cina so ostale čvrste, medtem ko sta svinec in cink nazadovala. Cene kavčuka so se za kratak čas dvignile, nato pa so se zopet ustale na nižji ravni. Bombaž je v New Yorku še napredoval. V Chicagu so cene žitaric ostale skoraj neizpremenjene, medtem ko je v New Yorku nastopilo nekaj sprememb pri kakavu, ki je nazadovale, in pri sladkorju, ki je nasprotno pridelki na ceni. Tudi kava se je dvignila, čeprav ni pričakovati novih pomembnih sklepov s strani Mednarodnega sveta za kavo, ki se je te dni sestel zadnjič v tem letu v Washingtonu.

ZITARICE

V Chicagu je cena pšenice v tednu do 16. decembra nazadovala od 207 na 205 7/8 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembru. Koruza je popustila od 104 1/4 na 103 7/8 stotinke dolarja za bušel pod istimi pogoji.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Sladkor je v New Yorku ostal neizpremenjen pri 3,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Združene ameriške države ne bodo uvožele kubanskega sladkorja v prvem tromesečju 1961. Kava v pogodbi »M« je v New Yorku nazadovala od 43,01 na 43,30 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Kakao je nekoliko nazadovale, in sicer od 24,40 na 23,58 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru.

VLAKNA

Cena bombaža je v New Yorku ostala neizpremenjena pri 32,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Letošnji pridelke bombaža bo verjetno dosegel rekordno višino 47,3 milijona bal, vendar predvidevajo strokovnjaki, da bo tudi potrošnja precej višja kakor v prejšnjih letih. Volna je v New Yorku nazadovale od 109,5 na 109 stotink

skatlah po 1200 g 135-145 lir skatla, v skatlah po 500 g 63-73, grah v skatlah po 1 kg 150-160, v skatlah po ½ kg 160 do 170, fižol v skatlah po 1 in ½ kg 180-200, goščice v kislu v skatlah po 1 kg 1600-1650, čebulice v skatlah po 5 kg 220-260, marmelada v skatlah po 5 kg 210-225, v skatlah po ½ kg 220 do 235, mešana marmelada iz jabolk do 170, v skatlah po 5 in 1/2 kg 175-185 lir kg, tumina v skatlah po 5 kg 630-660, sardine v skatlah po 200 g 440-470 lir kg.

MLEČNI IZDELKI
Lodi. Cene veljajo za kg blaga na debelo, prometni davek in trošarina nevracunana; maslo iz centrifuge 710 do 720, maslo iz smetane 660-670, kraljevine proizvajajo 670-680, iz Emilije 640-650, sir Reggiano proizv. 1958 850 do 890, proizv. 1959 760-800, grana prist. 820-860, proizvajajo 1958/59 750 do 800, proizv. 1959 720-760, grana svjež 460-475, svinjski svež 470-480, skatani 560 do 590, emmenthal svež 520-540, postan 570-600, švicarski 780-800, provolone svež 530-540, postan 500-580, italico svež 405 do 425, postan 470-490, crescenza svež 295-300, postan 390-400, gorgonzola svež 310-330, postan 520-540, taleggio svež 350-380, postan 460-480, sirčki švicarskega tipa v skatlah po 6 kosov 150-180 lir skatla, osoljen sir svež 130-140 lir kg.

VINO

TURIN. Cene veljajo za stot blaga, embalaža, trošarina in davki nevracunani, lco Torino, pridelke 1960-61: piemontsko navadno vino rdeče 11-12 stop. 440-480, Barbera 13,5 stop. 780-840, Barbera ekstra 14-15 stop. 870-950, Freisa 900-1000, Barolo iz leta 1955 14 stop. 22.700-24.000, Dolcetto 12 stop. 8500-9500, Bonarda 9200-9700, Nebbiolo 15.500-16.000, moskat 15.500-16.000, v steklenicah 260-290 lir steklenica, vermut rdeč in bel 300-350 lir steklenica, vino iz Kalabrije 10-12 stop. 4000-4800, emiljsko rdeče vino 9-10 stop. 3600-4000, belo Sansevero 10,5-11,5 stop. 4500-6000, belo Martina Franca 10-11 stop. 5000 do 6500, navadno Lecce (rdeče) 12-14 stop. 5000-6000, siciljsko navadno vino 14-15 stop. 6200-6700, Alcamo belo 13-14 stop. 6500-7000, marsala v sodih 17-100 do 21.100, Pachino 15-18 stop. 7500-9000, Chianti 11-12 stop. navaden 9000-10.200, v toskanskih steklenicah 250-270 lir steklenica, Bardolino 10,5-11,5 stop. 6500 do 8500, vino za destilacijo 370-390 lir stop. stot.

SUROVE KOZE

FIRENZE. Cene veljajo za kg, blago osoljeno, lco grosist: teleta (štiri-oglate) 3 ali manj 670-690, 3-6 700-720, 6-8 670-690, 8-12 560-580, 12-20 440-460, 20-26 370-380, govedo do 40 kg 240-250, čez 40 kg 220-230, biki do 40 kg 230-240, čez 40 kg 180-190, konji 220-230, mežci 120-130, osli 90-100, suhe kože 500-520, suhe kože zajčje 130-140, jagnjeta 400 do 450, prvovrstne kože 16-18 kg (kozje) 620-650 lir koža, kozlički 33-34 kg 700 do 750 lir koža za zakol večjih količin (vsaj 100 kož).

Na prosekli železniki postajajo je bilo pred leti vse polno avstrijskega, češkoslovaškega in jugoslovanskega blaga. Rumene skladovnice (»kope«) so se videle že od daleč. Z leti se je trgovina z rezanim lesom umaknila s Proseka in danes ni na postaji niti ene skladovnice. Kljub temu je tu zelo živo.

Proseška postaja se je »specializirala«. Vse druge vrste blaga, razen tistega, ki je ob uvozu podvrženo zdravniškemu pregledu, se ustavlja na Opčičah, kjer se vrši carinska kontrola, nato pa nadaljujejo pot v Trst in naprej na morje ali v notranjost Italije. Na Proseku pa operirajo samo z živino, mesom, perutnino, proizvodi iz jaja, ribami, vampi in podobnimi vrstami blaga. To blago mora pregledati živinozdravnik, ki nato izda dovoljenje, da gre blago naprej.

Na prosekli postaji so si štiri tržaška uvozna podjetja postavila potrebne urade, zraven njih pa so se zidali hlevi, ki lahko sprejmejo skupno okoli 1000 glav govedal ali konj. Ob progi so postavili rampe, ki omogočajo nemoten potek iztovarjanja in natovarjanja na višini železnških vagonov. Podjetja se po potrebi delovni moči zatekajo k Zadrugi za postovarjanje in raztovarjanje, ki za posluževanje številne domačine s Proseka, Kontovela, pa tudi iz bolj oddaljenih krajev, na primer iz Velikega in Malega Repna, Koldrovic in itd. Neredno je to, da se zaradi nestalnega dela morajo delavci večih vračati domov s praznimi rokami.

V tem pogledu je bilo letošnje ugodneje kakor v prejšnjih letih, ker je

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Končno slovenska kmetijska šola

Tržaška prefektura je pred kratkim odobrila sklep občinskega sveta v Zgoniku, da se tam odpre slovenska kmetijska šola za kmečko mladino na Tržaškem. Zgoniški občinski svet je svoj sklep predložil tržaškemu oblasnemu februarja 1959. Računajo, da bo šola lahko odprta že prihodnje šolsko leto. Prostor v Zgoniku so že pripravili, potrebna je samo še ustreza oprema. Okoli šolskega poslopja je približno 3.000 kv. metrov zemljišča, na katerem so zdaj uredili šolski vrt. Pozneje pa bodo to zemljišče lahko uredili v kmetijske namene, da bi se bodoči dijaški lahko nazorno učili. Za vzdrževanje šole bodo seveda morala skrbeti pristojna šolska oblastva. Bodočo šolo bo treba urediti bodisi glede samega šolskega programa in šolskega osebja, kakor tudi glede nastanitve in opreme. Le tako bo mogoče doseči kaj boljšega zahtevam sodobnega kmetijstva, bolj ustreznega, kakor je bila kmetijska šola v Plavljah, ki je bila priključena k Jugoslaviji. Brez prave strokovne kmetijske šole si ni mogoče zamisliti pravega napredka v kmetijstvu.

Lizavost pri goveji živini in kozah

Lizavost se pojavlja običajno pozimi in v zgodnji pomladi zaradi pomanjkanja kuhinjske soli (natrijevega klorida) in vitaminov v živalskem organizmu. Goveda in koze rade oblikujejo različne predmete in snovi, ki so tuje prirodni krmi. To so lahko jastri in gorale, stene hlevov, sosedne živali, galore, roke in obleka strelnežev osebja. Marsikdaj na paši ali pa tudi doma požre živali pastirjem srajce, robove itd. Živali z večkrat tudi omecičeno steljo, čeprav imajo na razpolago seno, glodajo les in ce-

Prosek kot uvozna postaja za živino

Pred prazniki mnogo perutnlne - Carina na živino precej visoka

Na prosekli železniki postajajo je bilo pred leti vse polno avstrijskega, češkoslovaškega in jugoslovanskega blaga. Rumene skladovnice (»kope«) so se videle že od daleč. Z leti se je trgovina z rezanim lesom umaknila s Proseka in danes ni na postaji niti ene skladovnice. Kljub temu je tu zelo živo.

Proseška postaja se je »specializirala«. Vse druge vrste blaga, razen tistega, ki je ob uvozu podvrženo zdravniškemu pregledu, se ustavlja na Opčičah, kjer se vrši carinska kontrola, nato pa nadaljujejo pot v Trst in naprej na morje ali v notranjost Italije. Na Proseku pa operirajo samo z živino, mesom, perutnino, proizvodi iz jaja, ribami, vampi in podobnimi vrstami blaga. To blago mora pregledati živinozdravnik, ki nato izda dovoljenje, da gre blago naprej.

Na prosekli postaji so si štiri tržaška uvozna podjetja postavila potrebne urade, zraven njih pa so se zidali hlevi, ki lahko sprejmejo skupno okoli 1000 glav govedal ali konj. Ob progi so postavili rampe, ki omogočajo nemoten potek iztovarjanja in natovarjanja na višini železnških vagonov. Podjetja se po potrebi delovni moči zatekajo k Zadrugi za postovarjanje in raztovarjanje, ki za posluževanje številne domačine s Proseka, Kontovela, pa tudi iz bolj oddaljenih krajev, na primer iz Velikega in Malega Repna, Koldrovic in itd. Neredno je to, da se zaradi nestalnega dela morajo delavci večih vračati domov s praznimi rokami.